

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

ЛЮБАРЕЦЬ ВЛАДИСЛАВА ВІКТОРІВНА

УДК 378.091.3:379.81]:[37-042.4:004](043.3)

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ
ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий консультант – доктор педагогічних наук, професор
КАРТАШОВА Любов Андріївна,
Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
заступник директора з дистанційного навчання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ВАСЮК Оксана Вікторівна,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
професор кафедри педагогіки;

доктор педагогічних наук, професор
ЛУЗІК Ельвіра Василівна,
Національний авіаційний університет,
завідувач кафедри педагогіки та психології професійної освіти;

доктор педагогічних наук, професор
СЕМЕНІХІНА Олена Володимирівна,
Сумський державний педагогічний
Університет імені А. С. Макаренка,
завідувач кафедри інформатики.

Захист дисертації відбудеться 10 жовтня 2019 року о 12.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.01 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: вул. Пирогова, 9, м. Київ–30, 01601.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (вул. Пирогова, 9, м. Київ–30, 01601) і на сайті університету <http://www.npu.edu.ua>.

Автореферат розіслано 10 вересня 2019 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л.П. Сущенко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Відповідно до реалізації соціально-економічних реформ, демократизації суспільних відносин зростає роль професійної освіти, під час якої відбувається розвиток особистості – головного суб'єкта, який бере участь в удосконаленні суспільного життя. В Україні проблема вдосконалення системи підготовки менеджерів соціокультурної діяльності має особливе значення для галузі 02 «Культура і мистецтво», тому що вона охоплює різні сфери діяльності людей: дозвілля, розваги, організацію виставок і проведення різних наукових конференцій, готельний і ресторанний бізнес, туризм, екскурсійну та анімаційну діяльність та ін.

Потреба у професійно-підготовлених менеджерів соціокультурної діяльності високого рівня, професійні компетентності яких відповідають вимогам цифрового суспільства, перевищує наявну пропозицію. Процес професійної підготовки за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» галузі знань 02 «Культура і мистецтво», в загальних рисах віддзеркалює проблематику та зміст таких наук, як філософія культури, антропологічна культурологія, соціальна культурологія, теорія культури, історія культури, соціологія культури, педагогіка дозвілля та ін.

В умовах інтенсивної цифровізації суспільства породжується проблема, яка полягає в тому, що чинні підходи освітньої системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності переважно спрямовані на підготовку в управлінців культурологічних знань. Знання основних тверджень теорії та історії культури або культурології складають лише загальну поінформованість, але для добре підготовленого фахівця галузі менеджменту соціокультурної діяльності такої загальної поінформованості недостатньо, поза увагою залишаються дозвіллевий та анімаційний напрями галузі, які неодмінно повинні підтримувати майбутні менеджери соціокультурної діяльності. Освітнє середовище підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в закладах вищої освіти нині перебуває на стадії становлення й передбачає розв'язання низки складних завдань, враховуючи багатогалузевість та її багатодисциплінарну структуру професійної підготовки.

Освітній процес в умовах цифровізації суспільства та освіти відповідно має бути гнучким, мобільним, динамічним та відкритим, характеризуватися якістю враховувати будь-які зміни соціокультурної діяльності та спрямовуватися на забезпечення цієї сфери висококваліфікованими фахівцями. Отже, актуальність пошуку шляхів професійної підготовки майбутніх менеджерів для індустрії розваг і гостинності шляхом уведення додаткових освітньо-професійних програм за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» викликана сучасними потребами ринкових відносин у висококваліфікованих менеджерів соціокультурної діяльності та неперервним процесом цифровізації суспільства.

Відповідно організація та здійснення цифровізації освітнього процесу в закладах вищої освіти (далі по тексту ЗВО) з метою підготовки висококваліфікованих фахівців соціокультурної сфери вбачається одним з

основних напрямів модернізації менеджерської освіти, її розвитку на основі використання сучасних цифрових технологій. Формування інформаційно-освітнього середовища у ЗВО створює нові можливості для подальшого трансформування традиційних освітніх технологій на новий якісний рівень.

Основними засадами розвитку цифрового суспільства визначено пріоритетні заходи, що спрямовані на реалізацію державної політики в зазначеній сфері, здійснення яких, зокрема, забезпечить удосконалення освітнього процесу, доступність та ефективність професійної освіти, підготовку майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності до життєдіяльності в цифровому суспільстві; забезпечить умови для приведення рівня і якості освітнього потенціалу у відповідність з вимогами кадрового забезпечення інноваційного розвитку України, а саме: формування та впровадження інформаційно-освітнього середовища в системі професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності; розроблення додаткових навчальних програм різних рівнів складності залежно від визначених потреб, а також випуск електронних освітніх ресурсів професійного спрямування за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»; створення відкритої мережі освітніх ресурсів професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, а також доступу освітніх закладів до світових інформаційних ресурсів; означення методологічного забезпечення і використання цифрових технологій у процесі викладання професійно-спрямованих дисциплін за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»; забезпечення вільного доступу до електронно-освітніх ресурсів, особливо для осіб, які навчаються за заочною або дистанційною формою; забезпечення ЗВО широкосмуговим доступом до міжнародних науково-освітніх мереж та Інтернету.

Важливість розв'язання проблеми створення інформаційно-освітнього середовища у процесі цифровізації освіти та, безпосередньо, системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у ЗВО нині зумовлена необхідністю її цілісного оновлення і приведення у відповідність до загальних трансформаційних змін, які відбуваються в суспільстві. Зазначені чинники, здебільшого, складають соціальне замовлення системи менеджерської професійної освіти, яке має чітко окреслену законодавчу базу: Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Закон України Про вищу освіту» (2017), Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року (2017), Цифрова адженда України – 2020 (2016), Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки (2018).

Метрика застосування стандартів ISO технічного регламентування міжнародного та національного вимірів у професійній підготовці майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності із якості освіти у ЗВО ґрунтується на: менеджменті якості ISO 9001; процедурах поліпшення ISO 9004; соціальній відповідальності ISO 26000, SA 8000; вимогах до випробувальних лабораторій ISO 17025 при проведенні досліджень; менеджменті інформаційної безпеки ISO 27000; екологічному менеджменті ISO 14001; менеджменті охорони праці OHSAS 18001; менеджменті безпеки харчової продукції ISO 22000, HACCP, FSSC; менеджменті енергоефективності ISO 50001 (у сфері освіти та науки);

відповідності професійної підготовки фахівців із якості освіти національному класифікатору України «Класифікатор професій» ДК 003:2010.

Економічні та соціальні перетворення, що відбуваються сьогодні в Україні, набувають освітнього значення і привертають увагу учених у різних галузях гуманітарних наук: філософії (В. Андрущенко, Н. Богданова, Л. Губерський, М. Михальченко, І. Бех, Н. Іордакі, І. Зязюн, Н. Кочубей), соціології (О. Беспалько, І. Зверева, Р. Додонов, В. Додонова, А. Капська), психології (Л. Виготський, М. Лукашевич, А. Личко, А. Маслоу, Е. Помиткін, Р. Фрейджер, З. Фрейд, К. Юнг), культурологів (О. Мерлянова, А. Поплавська, Г. Шевченко) у педагогіці (О. Биковська, В. Василенко, О. Васюк, Л. Вовк, К. Дубич, Л. Цибулько, М. Шеремет, Н. Флегонтова). Наукові роботи (В. Боголюбов, П. Гусак, Е. Лузік, О. Матвієнко, Г. Падалка, В. Паламарчук, Н. Протасова, Т. Саєнко, О. Тимошенко, С. Яшник та ін.) охоплюють питання, пов'язані зі сферою вищої професійної освіти та підвищення її якості в Україні. Покращення якості викладання та навчання в зарубіжних ЗВО висвітлювали вчені: М. Макаліс, Ag. Vlahd, V. Berger, Ch. Бодє, Ja. Muehlfeit, T. Petrin, A. Schiesaro, L. TsoukalisIn.

Інноваційні підходи до практичної підготовки майбутніх фахівців широко представлені в роботах Ю. Васильєва, Г. Габдулліна, В. Кричевського, Ю. Конаржевського, М. Поташника, Н. Рідей, О. Романовського, Р. Шакурова, О. Шевлюк. Наукові дослідження присвячені проблемі підготовленості керівника, зокрема менеджера соціокультурної сфери до управлінської діяльності представлені в роботах О. Ануфрієвої, Т. Бурлаєнко, Л. Даниленко, Г. Дмитренко, О. Дубініної, М. Кириченка, В. Кірсанова, В. Олійника, М. Ключко, Н. Кочубей, В. Локшин, М. Морозової, Н. Світайло, О. Старовойт, А. Щербина, О. Щербина-Яковлева. Компетентністний підхід в освітньому процесі завжди перебував в центрі наукових інтересів зокрема таких учених, як Ю. Бицюра, М. Вієвська, П. Гусак, Н. Дем'яненко, Н. Добровольська, Д. Дукла, Л. Красовська, Л. Паращенко, І. Родигіна, Л. Сущенко, В. Черевко. Дослідженнями в теорії електронного навчання, глобалізації й інформатизації та застосування засобів ІКТ у освітній діяльності займалися вітчизняні вчені: В. Биков, А. Гуржій, Л. Карташова, О. Семеніхіна, О. Спірін, О. Стрижак та ін.

Такі вчені, як В. Байденко, В. Бондар, Т. Бурлаєнко, О. Брусенцева, Т. Гайворонська, М. Міровська, О. Мурашко, Н. Кузьміна, І. Колеснікова, В. Куніцина, М. Лук'янова, А. Маркова, О. Овчарук, Є. Рогов, В. Саюк, О. Савченко, М. Степко, Є. Табакова, О. Топузов – працювали над питаннями формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Вивчення екологічної компетентності як компонента професійної компетентності майбутнього менеджера займалися зарубіжні вчені: A. Allcock, B. Jones, S. Lane, and J. Grant, G. Smith, D. Williams, F. Paul. Необхідність удосконалення управлінської компетентності фахівців підтверджують дослідження науковців: Г. Білянін, В. Медведь, В. Жигір'я, В. Маслов, І. Саух. Проблеми формування цифрової компетентності викладачів в умовах модернізації освіти освітлювали в наукових роботах: В. Горленко, О. Кулинич, Л. Ляхоцька, О. Нежинська.

Аналіз педагогічної теорії свідчить про суттєве зростання кількості наукових доробків, присвячених проблемі організації, створення та функціонування

інноваційно-освітнього середовища: Р. Брик, Р. Гуревич, А. Гуралюк, Н. Дем'яненко, М. Жалдак, Г. Єльнікова, М. Кадемія, М. Корець, В. Лапінський, А. Манак, Є. Машбиць, П. Образцов, Є. Полат, С. Сисоєва та ін. Проте їх детальний аналіз дозволив з'ясувати, що сучасній теорії та методиці навчання технологій бракує фундаментальних досліджень з проблеми організації та здійснення професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

У процесі аналізу наукової, науково-методичної, навчально-методичної літератури з психології, професійної педагогіки не було виявлено наукових спеціальних праць, присвячених дослідженню професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища. Узагальнений аналіз досліджень та пріоритетних заходів, що спрямовані на реалізацію державної політики забезпечити удосконалення освітнього процесу, доступності та ефективності менеджерської освіти в соціокультурному середовищі, вказує про наявність вагомих суперечностей, які визначають основну проблему. Зокрема, між: вимогами до оновлення якісних характеристик майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, які формуються як наслідок впливу інтенсивної інтеграції соціокультурної діяльності з іншими галузями та рівнем їх професійної компетентності, що формуються в умовах традиційної системи професійної підготовки у ЗВО; реально наявним досвідом професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, неперервним зростанням об'ємів наукової та професійної інформації, що визначають зміст менеджерської освіти, та неможливістю її опрацювання за використання традиційних освітніх систем; інноваційними освітніми технологіями професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності та недостатністю ефективного використання цифрових технологій, розроблення автентичного професійного спрямованого динамічного відкритого інформаційно-освітнього середовища.

Актуальності також набуває науково обґрунтоване визначення цифровізації освітнього середовища системи майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності та конкретизація шляхів, у рамках яких можливе ефективне впровадження неперервно-оновлюваних цифрових технологій.

Соціальна значимість проблеми професійної підготовки менеджерів соціокультурної сфери в закладах вищої освіти та необхідність усунення вищевказаних суперечностей і їх розв'язання на теоретичному та методологічному рівнях зумовили вибір теми дисертаційного дослідження **«Теорія і практика професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до теми Зведеного плану НДР сфери освіти, науки та інноватики «Концептуальні засади когнітивних технологій в освіті» (Державний реєстраційний № 0116U000849); теми зведеного плану НДР сфери освіти, науки та інноватики «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (Державний реєстраційний № 0117U004914, 2016-2019 рр.).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол №10 від 25.05.2015) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології в Україні (протокол № 2 від 27.03.2019).

Мета дослідження полягає в розробленні та експериментальній перевірці системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

Відповідно до мети сформульовані такі **завдання** дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз наукової розробленості окресленої проблеми, визначити базові поняття та окреслити напрями дослідження.

2. Узагальнити практичний досвід професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у закордонних і вітчизняних закладах вищої освіти.

3. Визначити сутність та структуру соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, й охарактеризувати критерії, показники та рівні її сформованості.

4. Обґрунтувати авторську концепцію професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

5. Розробити та теоретично обґрунтувати систему професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища та організаційно-методичний супровід її реалізації.

6. Експериментально перевірити результативність розробленої системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

Об'єкт дослідження: професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в закладах вищої освіти.

Предмет дослідження: система професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

Концепція дослідження передбачає відповідність функціям, дотримання та застосування методологічних підходів, синхронізацію взаємодії з роботодавцями в організації системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища для формування соціо-інформаційної компетентності студентоцентрованого навчання та подальшої толерантної лабільності траєкторій фахового удосконалення та конкурентоспроможності в соціокультурній сфері відповідно до такої послідовності: освітня, науково-дослідна, методична, комунікативна, організаційна, соціокультурна, правова, розвиваюча, світоглядна, управлінська, індивідуальна; системний, акмеологічний, компетентнісний, особистісний, діяльнісний, культурологічний, прогностичний, інформаційно-коригувальний, трансформаційний, синергетичний; популяризаторів і трансляторів інформаційно-масових мереж, гостинних садиб та ресторацій, рекреаційно-дозвілльового сервісу, освітніх, освітньо-наукових, просвітницьких інституцій за

функціональною спрямованістю, інформаційно-телекомунікаційних установ, анімаційно-реабілітаційних закладів, органів громадського та адміністративно-територіального урядування.

Провідною ідеєю дослідження є положення про те, що професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища в закладах вищої освіти передбачає володіння: *професійно-важливими якостями*, зокрема – організаційно-управлінської ініціативи, почуттям гумору та самоіронії, суспільного лідерства, культуро-функціональні, цілеспрямованості, педантизму та прагматизму, футуристичного бачення розвитку оптимізму, надійності, пунктуальності, природньої інтуїтивності та виконавської дисциплінованості, вольової рішучості, щиросердної гостинності, альтруїзму, етичних чеснот, командного колективізму; *соціально-управлінськими здатностями* – психолого-педагогічної спроможності, стресостійкості, самовдосконалення, самореалізації, саморозвитку, організаційно-планувальні, адміністративні, корпоративно-політичні, культурологічні, арт-менеджерські, проектно-конструктивні, комунікативні, реальної оцінки розвитку ситуацій; *здібностями* – інтелектуальні, позитивно-світоглядні, творчі, навчально-пізнавальні, естетичні, математичні, інформаційно-технологічні, конструктивно-технічні, епістолярні, фізичні, музичні, образотворчі, декламування, риторики, дидактики, абстрактно-проектного та стратегічного управлінського мислення, новаторства; *готовність* до професійних, психологічних, дозвіллевих, просвітницьких, соціально-сервісних, арт-культурологічних, організаційно-менеджерських, квалітологічних, клірингових, сценарно-планувальних, проектувальних, соціально-екологічних, експертно-контрольних, готельно-ресторанних, туристично-рекреаційних, інформаційно-технологічних обов'язків; відповідальності за прийняті управлінські рішення, кар'єрного зростання та конкурентоздатності, самоаналізу та самокритики з виробленням власних стратегій розвитку професійної реалізації і зайнятості, створення морально-психологічного та корпоративного мікроклімату, вирішення і запобігання конфліктним ситуаціям та внутрішньої організації безпеки; *сформованість* – соціально-інформаційно системоутворюючий комплекс усукупнення складових професійної компетентності (історико-краєзнавчої, культурологічної, соціокультурної, управлінської, туристично-рекреаційної, дозвіллевої, гостинності; інформаційно-технологічної, проектно-конструкторної, екологічної, громадської, цивільної, педагогічної, психологічної, цифрової) орієнтований на фахову реалізацію менеджерів соціокультурної діяльності відкритої суспільної форми організації інформаційно-освітнього середовища, просвітництва, студенто-центрованого навчання академічної етики, наукометрії та квалітології.

Система професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища базується на наступних принципах: *історичного дослідження традицій індустрії гостинності* – історизму ретроспективи місій та організації об'єктів, сервісу, об'єктивізму достовірності дослідження ефективності їх функціонування, соціальної відповідності та альтернативної можливості реалізації у сферах цільового

призначення; *країнознавства* – хронологічного генезису, комплекторності, екологічного та екосистемно-гуманістичного світогляду та світосприйняття; *соціально-культурного менеджменту* – системної єдності культури демократизму і соціальної доцільності економічного централізму, релевантності соціально-економічної екологічнобезпечної ефективності функціонування об'єктів за специфікою організації середовищ працевлаштування, мотиваційно-морального та матеріального стимулювання, фундаментальності професійної підготовки та розподілу повноважень за посадовими інструкціями в розстановці кадрів, управлінської соціальної відповідальності оптимального сполучення галузевого і територіального менеджменту правонаступності успадкування у династійних конгломератах та прийнятті організаційно-господарських рішень, підпорядкування особистих інтересів загальним соціально-економічної доцільності ефективною екологічною безпекою та безпекою життя, домінування розвитку систем різного рівня організації і типу призначення.

Науково-метрична платформа інформаційно-освітнього середовища професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності уможлиблює процес формування соціо-інформаційної компетентності майбутніх фахівців. Кваліметрична метрика зорієнтована на системну взаємодію професійної підготовки та цифровізації освітнього процесу формування соціо-інформаційної компетентності в майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності для забезпечення подальшого пролонгування неперервності освіти, перекваліфікації та здобуття додаткових компетентностей і професійної фахової зайнятості в розбудові соціокультурної сфери на нових рівнях якості сервісного обслуговування з метою формування якості за моделями підготовки, за видами структурної організації та цільових функцій наскрізної фахової підготовки, які забезпечують ефективність працевлаштування і конкурентоспроможності у сфері дозвілля, туризму, готельно-ресторанній та медіа-інноватики. Підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності ґрунтується на міжнародних принципах технічного регулювання в галузях культури, освіти та науки, що передбачають системну єдність, нормування, методики вимірювання якості системних процесів надання освітніх послуг.

Загальна гіпотеза дослідження полягає в тому, що професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності набуває ефективності, якщо вона здійснюється на основі обґрунтованих теоретичних і методичних засад, що розкривають структуру соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, що формується в умовах інформаційно-освітнього середовища, концепцію, систему професійної підготовки таких фахівців та відповідний організаційно-методичний супровід.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань дослідження, досягнення мети було використано методи: *аналізу* – функціонального, структурно-логічного, порівняльного, багатокритеріального виміру порівняння та множини альтернатив прийняття управлінських рішень; *сценарію* – погоджень і підготовки уявлень проблемних алгоритмів ситуацій на етапі прогнозування розвитку галузі працевлаштування майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності; *«фокус-груп»* – спосіб анкетування та інтерв'ювання якісного

пізнання, критичного ставлення структурної синектики експериментального дослідження, інтеграції «дерева цілей» і поля діяльності об'єкта управління – загально-методологічної концептуалізації цілей програм підготовки і алгоритмізації проектів зайнятості у практиці сучасного управління в соціокультурній сфері; *теоретичні* – формалізації освітнього процесу підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності та гіпотетичної аксіоміки, імітаційного моделювання системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища; *емпіричні* – моніторингу опису педагогічної методики та експерименту, колективних та індивідуальних експертних оцінок дисциплінарних та міждисциплінарних загально-фундаментальних конкретно-наукових; *статистичні* – математичної обробки результатів педагогічного експерименту, кількісний та якісний аналіз отриманих експериментальних даних.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що *вперше*:

- науково обґрунтовано теоретичні та практичні засади професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища;
- розроблено та експериментально перевірено систему професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яка спрямована на формування генерації, здатної відповідально здійснювати управлінську, науково-дослідницьку, проектно-пошукову, організаційно-планувальну, консультативно-дорадчу, технологічно-регламентувальну, експертно-аудиторську, психолого-педагогічну та квалітологічну просвітницьку діяльність на різних рівнях управління в галузі 02 «Культура і мистецтво»; утворюється упорядкованою єдністю об'єктивно взаємопов'язаних і взаємообумовлених синергетичної взаємодії структурних блоків цільового, науково-методичного змістовно-формуального та результативного контентів і обґрунтовано організаційно-педагогічні умови (синтез інтегрованого сходження взаємопов'язаних елементів електронного середовища для кожного етапу професійної підготовки майбутніх менеджерів; конативність професійних мотивів аксіоматики майбутньої управлінської реалізації менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища; розвиток професійної соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища в процесі професійної підготовки);
- обґрунтовано авторську концепцію професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яка визначає: мету, термінологічний апарат, методологічні підходи, закономірності та сукупність загальних і специфічних принципів;
- подано авторське тлумачення понять «професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища», та «соціо-інформаційна компетентність майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності»; *уточнено* змістові характеристики загальних понять у межах дисертаційного дослідження: «культура», «соціум», «соціальна

культура», «індустрія гостинності», «гостинність», «модернізація», «цифровізація», «інформаційно-освітнє середовище», «Універсальний освітній простір «Акцент», «електронний ресурс», «компетентнісний підхід», «когнітивне навчання», «когнітивні технології», «проблемне навчання»;

– репрезентовано авторський інтелектуальний продукт електронне середовище (web-прототип) навчальних закладів – mobiSchool (Ресурс має гриф МОН України «Схвалено до використання у навчальних закладах» (протокол №1 від 30.05.2016 року, лист ІМЗО №21/12-Г-287 від 02.06.2016 р.) соціо-інформаційного сервісу, як дидактичний потенціал «Універсального освітнього простору «Accent», уможливлено його практичне втілення у процес професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах цифровізації суспільства;

– розроблено показники та критерії соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища та уточнено їх рівні сформованості;

- *спроектовано* зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища шляхом розроблених електронних (цифрових) навчально-методичних комплексів, методичних рекомендацій проектування електронних освітніх ресурсів для професійної підготовки майбутніх управлінців;

- *удосконалено* алгоритм протоколювання та анкетування відповідно до: оцінювання компетентностей бакалаврів, магістрів, як сформованої готовності до професійно-практичної діяльності з управління в галузях культури, освіти та науки; експертного бачення задоволеності соціального замовлення працедавців, експертного заключення ефективності методики організації професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, а також математичний апарат обробки даних педагогічного експерименту;

- *подальшого розвитку набули* наукові положення щодо розроблення інформаційно-телекомунікаційного забезпечення дистанційної форми навчання професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що *впроваджено* в освітній процес ЗВО систему професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища; авторський інтелектуальний продукт, який забезпечує функціонування Е-середовища ЗВО «mobiSchool», створеного на базі електронної освітньої платформи «Accent» (<http://ac-cent.com>); *розроблено* динамічний, відкритий професійно спрямований електронний кабінет (ЕК) для забезпечення організації та підтримки процесу підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності (<http://vladyslava.liubarets.ues.by/index.php/ua/>); *сформовано* контент інформаційно-освітнього середовища – електронні освітні ресурси, що призначаються для використання всіма учасниками освітнього процесу; *організовано та проведено* науково-педагогічні вебінари: «Інноваційні електронні засоби: організація та підтримка неперервності освітнього процесу»; «Електронні освітні ресурси: інноваційні засоби підвищення цифрових компетентностей

майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності»; «Електронні освітні ресурси: інноваційні засоби підвищення цифрових компетентностей педагога».

Практичні напрацювання, одержані в дисертаційному дослідженні, можуть знайти використання у процесі складання навчальних планів, програм, підручників і навчальних посібників, педагогічних програмних засобів, розроблення методичних матеріалів, що забезпечують всі форми навчання (очна, заочна, дистанційна) освітнього процесу професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в закладах вищої освіти.

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка від 31.05.2019 № 15), Хмельницького національного університету (довідка від 28.02.2019 року № 128/204), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12-49 від 11.06.2019), Харківської державної академії культури (довідка №08 від 23 01.2019), Київського національного університету культури і мистецтв (довідка №13 від 25.02.2019) ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (довідка №08 від 27.02.2019), Асоціація сприяння глобалізації освіти та науки «СПЕЙСТАЙМ» (довідка №1-07/19 від 17.03.2019).

Особистий внесок полягає у використанні когнітивних технологій в процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційного середовища «Cognitive technologies in educational environment of establishments of higher education», написаного у монографії в співавторстві з Н. Кочубей, М. Нестеровою; у визначенні диференційованого підходу в інклюзивній освіті, висвітленого в статті «Диференційований підхід в інклюзивній освіті» у співавторстві Г. Васильєвою, Ж. Верьовкіною; проблеми соціалізації лідера в інформаційно-освітньому середовищі висвітлені у статті «Legal consciousness of young people as a prerequisite of social environment» у співавторстві з вченими Л. Калаур, Н. Федорченко; мультимедійні технології висвітлені у статті «Multimedia education technologies usage as the condition for quality training of the managers of socio-cultural activity» у співавторстві з Н. Бахмат, Т. Дудкою; в обґрунтуванні мети, завдань, вимог, компетентностей в обґрунтуванні мети, завдань, вимог до навчально-ознайомчої практики за програмою «Менеджмент індустрії гостинності» для студентів II курсу за напрямом підготовки 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», освітнього ступеня бакалавр, написаного у співавторстві з Н. Кочубей, Н. Бунтовою; модернізація процесу професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності в співавторстві з О. Старовойт, М. Сідоровим на XIII Міжнародній конференції «Стратегія якості в промисловості і освіті»; суб'єктності когнітивних процесів в співавторстві з І. Книш, Ж. Верьовкіна на конференції «Proceedings of VIII International scientific conference «Achievements of world science», інноваційні підходи у професійній підготовці фахівців для індустрії гостинності в співавторстві з Л. Карташовою під час конференції XII Міжнародної наукової конференції «Сучасні досягнення у науці та освіті». Розроблено в співавторстві з Л. Карташовою, Є. Абросімовим, А. Шевченком, А. Гуралюк, комп'ютерні програми: «Соціальна Освітня 3-Д мережа «Універсальний освітній простір

«Accent» («СОМ «Accent»); «Web-бібліотека «Accent»»; «Електронний навчальний кабінет» («Е-НК») (свідоцтва авторських прав: №65374, №65375, №65376 від 17.05.2016, виданих Державним департаментом інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України).

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження висвітлено й обговорено на науково-практичних конференціях, зокрема: *міжнародних*: «Теорія та методика професійної освіти: наукові читання імені професора Віктора Сидоренка» (Київ, 2014), «Туризм в умовах глобалізації: виклики часу» (Київ, 2014), «Соціально-професійна мобільність в умовах сучасної освіти» (Ченстахово, Польща, 2016), «Психолого-педагогічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців на компетентнісній основі» (Переяслав-Хмельницький, 2017), «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 2017), «Дні науки філософського факультету – 2017» (Київ, 2017), «Стратегія якості в промисловості і освіті» (Варна, Болгарія, 2017), «Science and Education. Materials of the XVI international research and practice conference, Munich – Germany, 2017» (Munich, Germany, 2017), «Сучасні досягнення в науці та освіті» (Нетанія, Ізраїль, 2017), «Креативні технології, підприємництво і менеджмент в організації соціокультурної сфери ХХІ століття» (Київ, 2018), «Achievements of world science» (USA : Morrisville, Lulu Press, 2017), «Innovative technologies in science and education. European experience» (Helsinki, Finland, 2018); *всеукраїнських*: «Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: Звітна науково-практична конференція за 2014 рік (м. Київ, 2015), «Формування професійно-мобільного фахівця: європейський вимір» (Кривий Ріг, 2015.) «Формування професіоналізму фахівця в системі безперервної освіти» (Переяслав-Хмельницький, 2015); доповіді на аспірантських читаннях: «Сучасні тенденції розвитку та вдосконалення туристської діяльності в Україні в контексті концептуальних положень Глобального етичного кодексу туризму» (Київ, 2013), «Новітні концепції туризму та сучасні туристичні практики в Україні (за матеріалами ЮНЕСКО та ВТО)» (Київ, 2014); на міській методичній секції «Організаційно-педагогічні умови формування професійних компетентностей у майбутніх кваліфікованих робітників сфери туризму» заступників директорів з навчально-виробничої роботи ПТНЗ м. Києва (Київ, 2015).

Кандидатська дисертація на тему «Формування професійної компетентності майбутніх агентів з організації туризму у професійному коледжі» зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти була захищена в 2013 році в ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Матеріали кандидатської дисертації в тексті докторської дисертації не використано.

Публікації. Основні наукові положення дисертаційного дослідження висвітлено у 64 публікаціях автора, серед яких: 1 монографія, 1 стаття в колективній монографії, 15 статей у наукових фахових виданнях України, 2 статті у виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних, 6 статей – у наукових періодичних зарубіжних виданнях; 18 праць апробаційного характеру, з них 15 – у збірниках матеріалів конференцій, 3 публікацій додатково

відображають наукові результати дисертації; 7 навчально-методичних посібників, 8 методичних рекомендацій, 1 електронний освітній ресурс, 4 свідоцтва про реєстрацію авторських прав.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, 5 розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (486 найменувань), 11 додатків, 20 таблиць, 27 рисунків. Загальний обсяг дисертації становить 504 сторінок, основний зміст дисертації викладено на 382 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення здобутих результатів, подано відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження, кількість публікацій дисертанта, описано структуру дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні засади практичного досвіду професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища»** на основі лаконічного висвітлення робіт вчених, встановлено основні спрямування аналізу наукових, методичних стану та проблеми наукового пізнання, особливості класифікаційних ознак превалюючих дефініцій дослідження професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності. Опрацювання наукових доробків учених дозволило виділити питання, які залишились невирішеними і визначити завдання дослідження. Україна, як учасник євроінтеграції визнає цінність прогресу реалізації цифровізації освіти в освітньому просторі на підставі **«Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки»**, в якій виокремлено необхідність **«гармонізації з європейськими та світовими науковими ініціативами»**, а саме: створення цифрових інфраструктур за потребою закладів освіти та науки; створення єдиної освітньої мережі за підключення до неї освітніх та наукових закладів; надання прозорого доступу до видань та публікацій; створення технологічних **«дорожніх карт» державно-приватного партнерства**, розроблення прозорих стандартів для використання у сфері послуг. Означені перспективи цифрової технології: пошук контенту відповідно до інтересів, задоволення індивідуальних потреб темпу та рівня, постійна модернізація стилю і форм молодіжної культури, зв'язок освітньої та виробничої діяльності.

Встановлено, що інтенсифікація міжнародного освітнього обміну, збільшення відкритості освітніх систем світу, їх взаємозв'язки в інформаційному просторі Інтернет відкривають додаткові можливості для більш ефективного інтегрування менеджерської освіти України у світовий академічний процес. З'ясовано, що у професійній діяльності сучасного менеджера соціокультурної діяльності виникає потреба пошуку нестандартних шляхів розв'язання виробничих завдань, пов'язаних з багатогалузевістю індустрії дозвілля яка потребує соціо-інформаційних інноваційних перетворень та управлінських рішень; конкретизовано завдання модернізації сучасної освіти, що вбачається в забезпечені її якості, побудови ефективної освітньої системи, яка відповідає

запитам сучасних ринків праці, суспільства, держави та задоволенню мотивації особистості у професійній діяльності та розвитку кар'єрного зростання, забезпечення робочими місцями громадян України та Європи, що позитивно вплине на соціо-економічний еколого-безпечний розвиток держави.

Конкретизовано глобалізаційні вияви забезпечення якості освіти підготовки менеджерів соціокультурної діяльності нової генерації, а саме: дослідження, збереження та використання культурної та природоохоронної спадщини у процесі моделювання інформаційно-освітнього середовища професійної підготовки для піднесення духовно-естетичних та рекреаційних потреб у цілісності історичного суспільного розвитку; концепції художньо-естетичної спрямованості та виявлення соціально-культурної специфіки змісту професійної підготовки майбутніх менеджерів для галузі 02 «Культура і мистецтво»; урахування індивідуальності розвитку особистості майбутнього менеджера соціокультурного в контексті реалізації концепції дослідження цілісної системи професійної підготовки; володіння інтеграційними компетентностями, які уможливають управління та проектування індустрії дозвілля та сервісною діяльністю на рівні вимог сучасної інформаційної та техногенної цивілізації, забезпечуючи конкурентоспроможність, конкурентоздатність підприємства шляхом реалізації креативного управлінського мислення кадрового потенціалу в межах науково-методичних, організаційно-практичних, художніх і комунікативних засад вивчення, збереження та розвитку соціально-культурної сфери й особистої професійної зайнятості менеджера.

Проаналізовано сучасні вимоги до рівня якості професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, що пов'язані з інноваційними змінами у світовій економіці, які визначають проблематику дослідження самореалізації особистості, зокрема аспектів успішної реалізації професійної кар'єри; становлення менеджера соціокультурної діяльності як професіонала відбувається у професійному середовищі за умов оволодіння професійними кваліфікаціями для реалізації досягнення професіоналізму. Готовність до реалізації кар'єрного росту характеризується продуктивністю творчого мислення, здатністю до розв'язання професійних завдань і до самовдосконалення задля кар'єрного росту упродовж життя.

Встановлено, що підготовка молоді до вибору і реалізації професійної кар'єри спрямована на забезпечення взаємозв'язку змістово-процесуальної складової профільного навчання з внутрішньо-особистісним формуванням готовності до професійної діяльності, що виявляється у розвитку особистісних якостей, орієнтованих на творчий характер праці та прагнення до професійного самовдосконалення, формування потреб у власній підготовці себе до професійної діяльності з усвідомленою позицією перспективної реалізації фахівця.

Визначено умови професійного самовизначення, які вимагають від здобувачів освітніх послуг шляхом оволодіння професією та сформованості компетентностей у процесі надання освітніх послуг (якостей, здібностей, здатностей, готовності, серед яких найважливішими є інтегрованість і цілісність особистості, ерудованість і здатність до швидкої орієнтації в соціальній ситуації,

готовність до перекваліфікації й пожиттєвого навчання, оновлення знань, умінь і навичок, самостійність і відповідальність за вибір управлінських рішень).

Встановлено, що класифікаційні ознаки системи професійної підготовки відображені у витоках джерельності походження системи (наукових шкіл формування) та її характеристиками у видах, що відбивають рівень її сутності за елементною ускладненістю і особливостями структурно-організаційних компонентів її архітекtonіки у типах відтворення, функціонування за видами, на рівнях і у типах системи; амплітуда сталості попиту у здобувачів освіти виражається у адаптивній валентності видів системи професійної підготовки, що обумовлені рівнем, векторністю та етапами розвитку соціокультурної діяльності.

У другому розділі **«Досвід професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в Україні та закордоном в умовах інформаційно-освітнього середовища»** аргументовано, що глобалізація освіти є наслідком трансформації державного регулювання в сучасних умовах розмикання кордонної, локальності економіки, інтеркультурації освітніх систем, які модернізуються в межах глобальної цифровізації соціуму. Окреслено загальну методичку дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у ЗВО України на рівнях організації та у формах функціонування. Проаналізовано наукові здобутки в галузі професійної підготовки менеджерів соціокультурної сфери у розвинутих країнах, обґрунтовано концептуальні ідеї закордонного практично-корисного досвіду підготовки як інноваційного компонента їх соціально-сервісного інформаційно-культурологічного менеджменту.

Помітним мотивом до вивчення систем професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності, детального опрацювання позитивного досвіду, з'ясування тенденцій та перспектив розвитку, шляхів розв'язання проблем у професійній підготовці управлінської ланки, став процес інтеграції України до європейського світового освітньо-наукового простору, який є передумовою розроблення методологічних напрямів розвитку цифровізації освіти та науки.

Розглянуто сучасний стан професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності з огляду на застосування інформаційно-освітніх технологій у ЗВО; здійснено шляхом аналізу систем підготовки майбутніх управлінців, як соціокультурних форм загальнодержавного замовлення, проаналізовано особливості модернізації фахової освіти для оптимізації соціокультурного сервісу рекреаційно-дозвіллево-туристичної діяльності; досліджено досвід вітчизняних наукових шкіл та практиків роботодавців, які впроваджують досягнення цифровізації у корпоративну взаємодію під час навчально-науково-пізнавальної та практично-стажувальної діяльності (ЗВО та роботодавців); визначено шляхи удосконалення професійної підготовки конкурентоспроможного професіонала соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища. Проведено наукові розвідки свідчать, що ЗВО України готують майбутніх менеджерів за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» відповідно до галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за різними освітньо-професійними програмами наповненими додатково функціонально-цільовими спеціалізаціями.

Різні цільові групи споживачів освітніх послуг профорієнтовані на типи середовищ працедавця, що створюють умови забезпечення ефективної організації професійної підготовки для забезпечення достатнього рівня особистісної та професійної сформованості та конкурентоздатності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у сфері дозвілля, туризму, готельно-ресторанній, освіти, науки та медіа-інноватики.

Вивчено досвід розвинених країн, що сприяв визначенню провідних установ у галузі професійної підготовки менеджерів індустрії дозвілля, а саме: Британський інститут управління (з англ. British Institute of Management), Інститут дозвілля та естетичного менеджменту (з англ. Institute of Leisure and Amenity Management) й Інститут менеджменту спорту і рекреації (з англ. Institute of Sport and Recreation Management). Підготовку бакалаврів здійснюють понад 100 університетів (факультетів менеджменту дозвілля, спорту і туризму), коледжів і бізнес-шкіл при університетах. Зазначимо, що дослідження науковців щодо підготовки фахівців соціокультурної сфери у Великій Британії вказують на уніфікованість спеціальності «Культурологія», за якою забезпечується підготовка фахівців з менеджменту дозвілля: (BA (Hons) Leisure Management), індустрії розваг (BA (Hons) Entertainment Industries Management), заходів (BA (Hons) Event and Venue Management), спорту (BA (Hons) Sport Management), туризму (BA (Hons) Tourism Management).

У третьому розділі **«Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища»** визначено концептуальні засади проектування інформаційно-освітнього середовища професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності, де цифрові технології у освітньо-науковому процесі створюють доступні умови сприяння вияву цілей та оновлення змісту освіти, дослідництва, управлінсько-сервісної практики, дозволяють забезпечити споживача освітнього середовища розвитком особистої освітньої траєкторії, що пов'язано з появою інноваційних практично-інформаційних освітніх технологій персоніфікації та ефективності студентоцентрованого навчання та диференціації освітньо-наукового, для гнучкої адаптації індивідуальних професійно-орієнтованих особливостей студента. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій змінює характер навчальних комунікацій, посилює процесуальні міждисциплінарні та модернізує мультимедійні технічні засоби навчання, що розширює простір педагогічної інноватики формування соціо-інформаційної компетентності менеджера соціокультурної діяльності.

Під час аналізу перспектив цифровізації освіти й науки актуалізовано потреби обміну інформаційним освітнім контентом. Запропоновано інтерактивний комплекс «Універсального освітнього простору ACCENT» – це потенційний, динамічний, відкритий, лабільний інноваційний е-механізм, створений для підвищення якості освіти за різних форм організації та на рівнях реалізації в синхронному та асинхронному режимах, перспективність якого запрограмованого в підтримці неперервності навчальної та наукової діяльності незалежно від подій, які цьому заважають (війна, кліматичні катастрофи, епідемії тощо); неперервне науково-метричне наповнення WEB-бібліотеки та

інформаційно-мультимедійних мереж зі залученням авторських наукових робіт та навчальних сервісів; підвищенні цифрових компетентностей педагогів, науковців, адміністраторів та обслуговуючого персоналу використання розробленого інструментарію навчально-пізнавальної діяльності.

З'ясовано, що особливості інформаційно-освітнього середовища обумовлюють запити до підготовки учасників освітнього осередку щодо використання наукоємних освітніх інформаційних технологій; проектування освітнього середовища передбачає розробку технології підготовки їх щодо організації та цифровізації освітнього-наукового простору.

Функціонально спроектоване та впроваджене інформаційно-освітнє середовище (рис. 1) спрямоване на реалізацію процесу професійно-особистісного становлення, розвитку майбутнього менеджера соціокультурної діяльності, яке забезпечує перспективу самостійного вибору власної освітньої траєкторії, форм, методів і засобів вирішення освітніх завдань, прийомів самоконтролю, рефлексії та самооцінки своєї освітньої діяльності; індивідуальний вибір предметів, що вивчаються, творчих лабораторій та інших типів занять, які відповідно до навчального плану визначено у модулях спеціальних професійно-орієнтованих дисциплін за вибором здобувача освітніх послуг.

Реалізацію процесуального наповнення освітнього процесу професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища забезпечували когнітивними технологіями, як засіб ефективного застосування на практиці методів освітньої взаємодії в системі «Викладач – Інформаційно-освітнє середовище – Студент».

Методи когнітивних технологій орієнтували на когнітивну діяльність з особистісних трансформацій, функціонування якої залежить від мотивацій, емоцій і почуттів. Підкреслено дію пізнавальних процесів та емоційно-мотиваційних чинників формування компетентностей майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності з точки зору проблематики евристичного значення досліджень.

Когнітивна візуалізація об'єктів вивчення обумовлює освітню технологію на основі взаємозв'язку та єдності абстрактно-логічного змісту навчального матеріалу з наочно-інтуїтивними методами; технологія передбачає використання когнітивних (пізнавально-сміслових) можливостей наочного подання навчального матеріалу та стимулює широке використання в процесі навчання кольору і форми, графічно-схематичного збереження комплексних пізнавальних завдань і мультиплікації; основою технології інформаційно-освітнього середовища є когнітивна віалізація та мультиплікація, застосування яких передбачає розроблення комбінованих когнітивних моделей подання знань, що поєднують у собі символічний і мультиплікаційний способи подання навчального матеріалу та сприяють активізації процесів наукового пізнання; стимулом до творчої діяльності служить створення проблемної ситуації, оригінальний продукт професійної діяльності досягається шляхом формулювання нестандартної гіпотези, розсуду нетрадиційних взаємозв'язків елементів проблемної ситуації, залучення неявно пов'язаних елементів, встановлення між ними нових видів взаємозалежності.

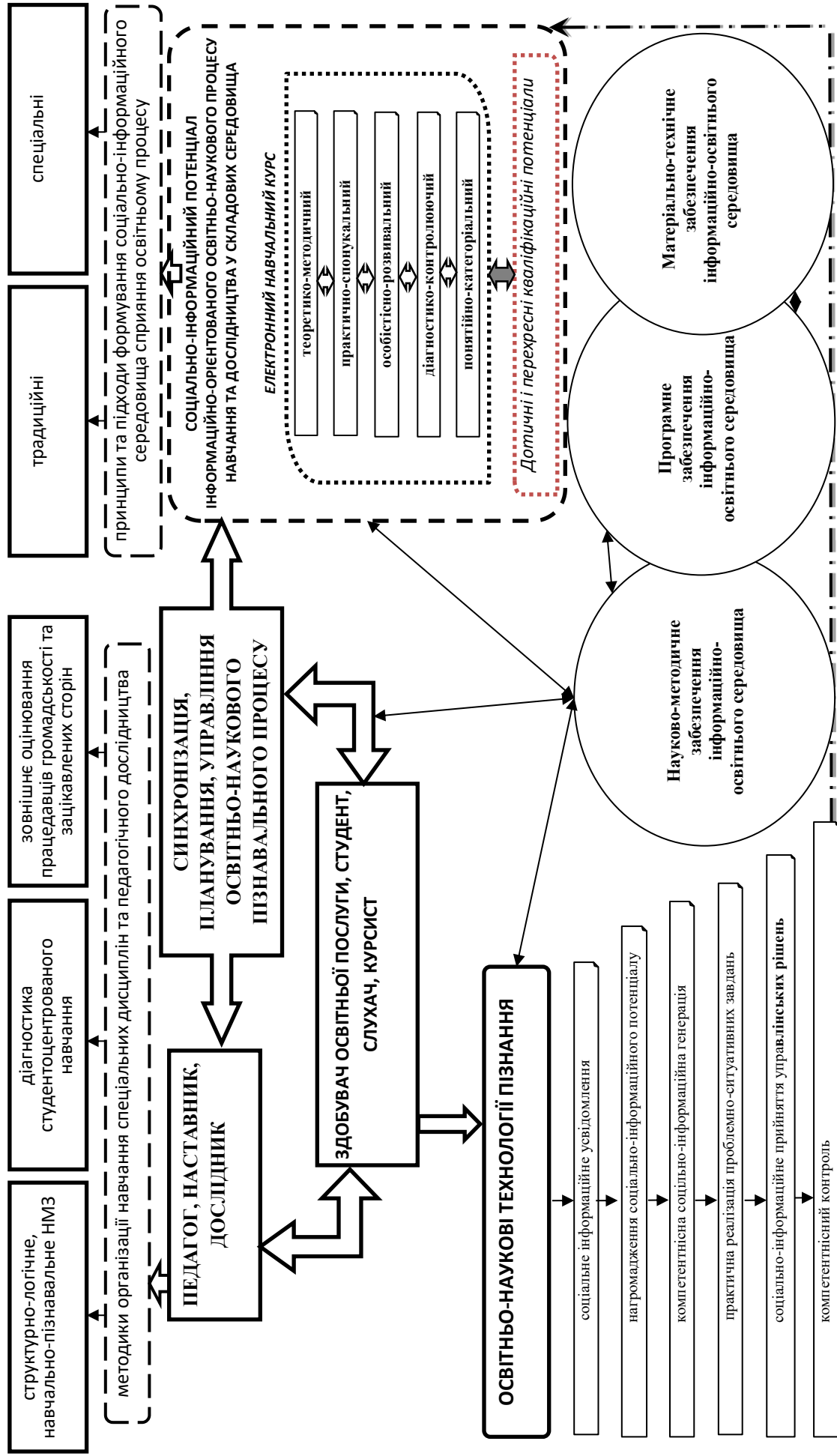

Рис. 1. Структурно-організаційна схема інформаційно-освітнього середовища професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності

Встановлено, що програмоване застосування когнітивних технологій в інформаційно-освітньому середовищі передбачає розвиток самостійної діяльності студента, у зв'язку з цим розвиваються навички самоконтролю, самооцінки та корекції результатів. Визначено, що при організації навчального процесу використовуються три рівні когнітивних освітніх технологій: модульний – охоплює всю структуру освітнього процесу; основний, які використовуються як методи навчання (пояснювально-ілюстративний, програмований, евристичний, проблемний); аналітичний – визначають пошук і використання в проектній діяльності когнітивних чинників, що впливає на смислове наповнення інформації.

Встановлено, що когнітивні технології в умовах інформаційно-освітнього середовища сприяють реалізації індивідуального підходу до освітнього процесу, масове забезпечення методичними матеріалами здобувачів освіти уможливають доповнення змісту та наповнення освітнього середовища; єдності простору ЗВО - роботодавців, що забезпечує інтеграцію наближення поставлених траєкторій освітнього процесу з реалією сучасного бізнесу; формуванню та реалізації у студентів траєкторій навчання впродовж життя та отримання додаткових освітніх програм для забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці

Орієнтуючись на когнітивні педагогічні технології цілеспрямовано підібрано ефективний засіб (інформаційно-освітнє середовище) організації освітнього процесу та наповнення його методологічним інструментарієм, здатним допомогти здобувачі освіти виступити суб'єктом власного освітнього процесу, мати можливість вибудувати індивідуальну освітню траєкторію, визначати освітні цілі, підбирати прийнятні зміст і форми навчання, тобто брати участь в проектуванні власного освітнього простору реалізації.

Формування здатностей, професійної компетентності творчих можливостей менеджера соціально-культурної діяльності постає одним з актуальних завдань у ХХІ ст. Розроблення високоефективних механізмів управлінсько-сервісного рішення передбачає, з одного боку, використання нових психолого-педагогічних уявлень про творчу особистість, а з іншого – все більш активне застосування сучасних засобів модернізації освітніх моделей у процесі формування креативної управлінської компетентності. Компонентами соціоінформаційної компетентності майбутнього менеджера у різних напрямках є – лінгвокраєзнавчий; соціолінгвістичний; соціально-психологічний, культурологічний, когнітивний та інформаційний, аналітичний, наукометричний, клітологічний, санітарно-саніаційний, працезохоронний, енерго і ресурсно-ощадний, соціоекономічний, екологічно безпечний у сталості готовності вирішення професійних завдань. Означено екологічну компетентність як шлях досягнення гармонії у системі «суспільство – природа»; має універсальний, міждисциплінарний, інтегральний і соціокультурний характер, інтеграційне синергетичне поєднання здібностей, переконань і досвіду професійної компетентності, якостей, здатностей у діяльності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Уточнено, що оптимальний рівень розвитку соціоінформаційної компетентності можливий в умовах інформаційно-освітнього середовища ЗВО, але водночас потребує визначення засобів формування фахового професіоналізму управлінців соціокультурної сфери. Професійна підготовка майбутніх менеджерів

соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища є формування сучасного фахівця як цілісної особистості, яка володіє системою загальнолюдських аксеологічних і акмеологічних та професійних компетентностей з інформаційного обслуговування та управління.

Визначено, що професійна компетентність менеджера соціокультурної діяльності не обмежується суто професійними межами, а є частиною міжпредметних міжгалузевих, перехресних, логічних, матричних компетентностей. Удосконалення вищої освіти у сфері підготовки менеджерів соціально-культурної діяльності в Україні пов'язане, насамперед, з розробленням та управлінням стратегії розвитку системи підготовки управлінців щодо формування соціо-інформаційної компетентності; зміст компонентів освіти, що відображає національну специфіку галузі в соціально-політичному, природоохоронному, культурному-рекреаційному середовищі, потребує: гуманітаризації змісту освіти, підвищеної уваги до етики, естетики та культури бізнесу, соціальної відповідальності керівництва; подолання вузької спрямованості функціоналізму та уніфікації програм; забезпечення гнучкості робочих програм спеціалізації, їх взаємодії; розроблення вебінарів з організації та підтримки неперервності освітнього процесу майбутніх фахівців та підвищення рівня цифрових компетентностей усіх учасників академічної спільноти надавачів, здобувачів освітніх послуг, роботодавців та інших зацікавлених сторін; впровадження додаткових програм перехресних паралельних спеціалізацій, які дозволять майбутнім менеджерам адаптуватися до соціально-економічних змін у часі та трансформації стану навколишнього-природних та сервісно-мережевих систем організації в індустрії гостинності.

Встановлено, що дидактичний потенціал технологій віртуальної реальності визначається можливістю їх використання для організації освітньо-наукового процесу відповідно до особистісно-орієнтовної освітньої парадигми. Застосування технологій віртуальної реальності в освіті дозволяє студентоцентрованого навчання здійснити перехід від розсіяного автоматично-циклічного управління освітнім процесом до цілеспрямованого, інтенсифікувати освітньо-пізнавальну пізнавальну діяльність активізувати науково-пізнавальну діяльність здобувачів освіти підвищити її мотиваційну стимулюючу складову, створити можливості формування власного критичного мислення.

У четвертому розділі **«Система професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища»** проаналізовано сучасні методи форми та засоби професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти; визначено фактори цифровізації суспільства, які зумовлюють актуальність побудови інформаційно-освітнього середовища професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності; розроблено та впроваджено інструментарій інформаційно-освітнього середовища – Web-технологію Соціальної Освітньої 3-D Мережі «Універсальний освітній простір «Accent»».

Спроектована модель (рис. 2) системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища візуалізована у вигляді логічної структурно-організаційної схеми соціо-науково-пізнавального інформаційно-освітнього середовища професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, що утворює конструкт якісно різних, однак взаємопов'язаних та взаємодіючих складових цілісної єдності емерджентності освітньої системи. Основними складниками є взаємопов'язані блоки моделі: цільовий, концептуальний, змістовий, процесуальний та результативний.

Комплекс організаційно-педагогічних умов ефективно забезпечив систему професійної підготовки перевірений в експериментальній роботі: синтез інтегрованого сходження взаємопов'язаних елементів електронного середовища для кожного етапу професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності; конативність професійних мотивів, аксіоматики майбутньої управлінської реалізації в соціокультурній діяльності за умов організації науково-методичного забезпечення формування соціо-інформаційної компетентності в умовах інформаційно-освітнього середовища; розвиток професійної компетентності майбутніх фахівців шляхом актуалізації в умовах інформаційно-освітнього середовища у процесі професійної підготовки.

Цільовий блок включає мету та завдання системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в інформаційно-освітньому середовищі для формування соціо-інформаційної компетентності у професійній підготовці майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища для актуалізації творчого потенціалу професії та самореалізації в соціально-побутовому та середовищах працевлаштування. Передбачено, що професійна підготовка майбутнього менеджера соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища потребує виконання наступних завдань системи: цифровізація освітнього середовища; формування навчально-професійної спрямованості мотивів з здійснення спеціальної фахової навчально-науково-методичної діяльності; забезпечення наповнення змістової інноваційної цінності інформаційно-аналітичної соціально-сервісно-послужової складових освітньо-наукового пізнавально-стажувального процесу для досягнення якості формування соціо-інформаційної компетентності майбутнього менеджера – управлінця соціокультурної сфери.

Проаналізовано *вимоги роботодавців* (ЗМІ, готельно-ресторанний сервіс, туристично-рекреаційні, організатори дозвілєвої діяльності, освітні установи за формами організації та призначенням, ІТ-компанії, громадські організації, органи адміністративно-територіального управління, наукові установи), що є замовниками сучасних ринків праці.

Наступний концептуальний блок, який виконує системорегульовальне призначення, визначає загальну стратегію й тактику проектування професійної підготовки й охоплює функції, методологічні підходи та принципи.

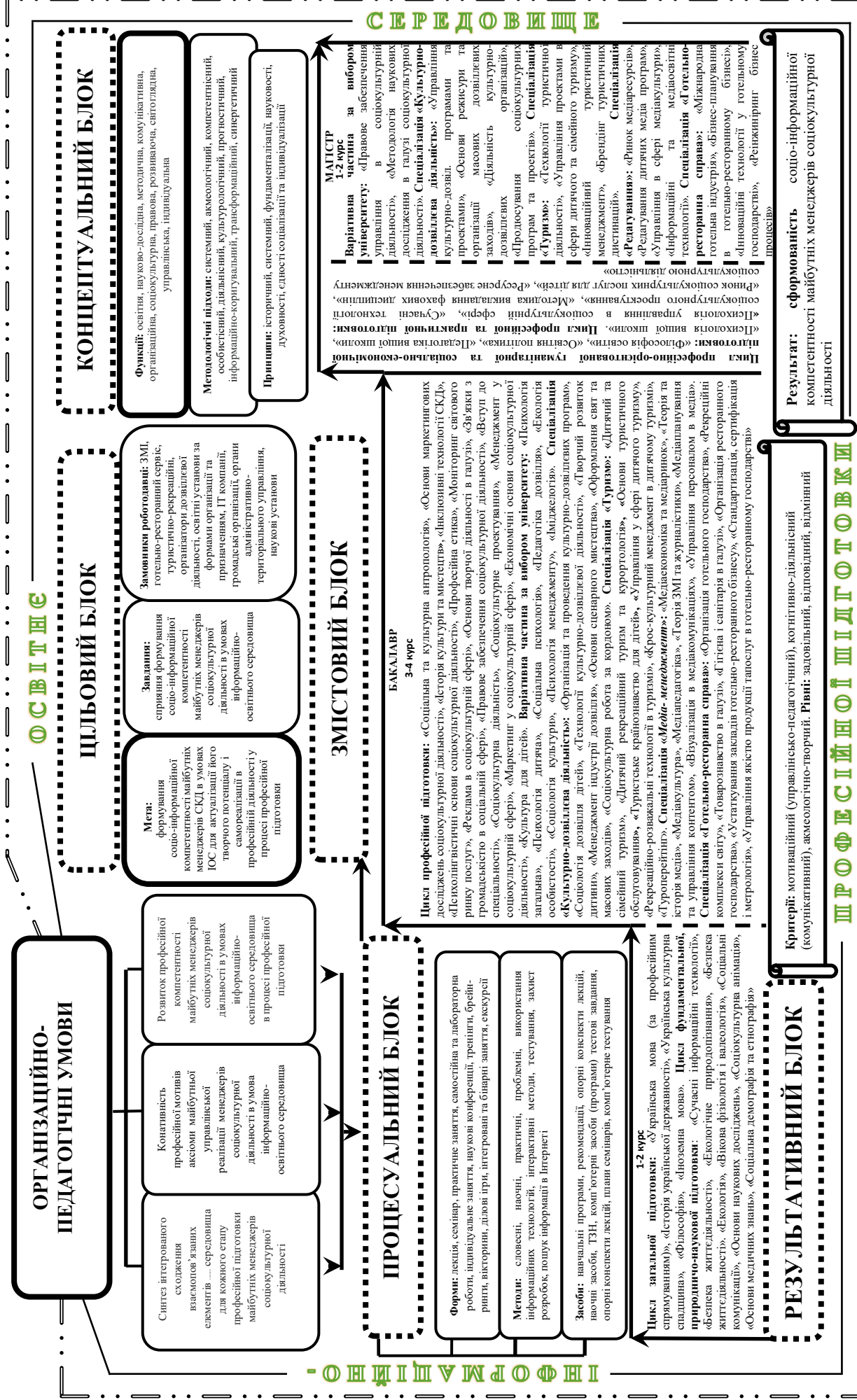

Рис. 2. Модель системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища

В концептуальному блоці ключовими функціями професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища є: *освітня* (націлена на формування знань і уявлень про життєдіяльність суспільства, принципах, перспективах і тенденціях розвитку на засадах науково-пізнавальних ресурсів освітнього середовища); *науково-дослідна* (органічно пов'язану з посиленням фундаментальності освітньо-наукового процесу на підставі реалізації регіональних проектів і програм розвитку культури України); *методична* (досягнення предметних, метапредметних результатів в умовах інформаційно-освітнього середовища та практичну взаємодію електронно-освітніх ресурсів з трансляційно-пізнавальною міжгалузєвою дотичністю технологій середовища); *комунікативна* (ключові, базові, загальні компетентності менеджера про комунікаційні процеси, володіння іноземними мовами; готовність організувати сучасні форми управлінської соціо-інформаційної взаємодії, робота в команді); *організаційна* (впорядкування структури та взаємин структурно-організаційних елементів системи для підвищення ефективності використання ресурсів і енергоспроможності); *соціокультурна* (формування професійної субкультури студентів з асимілювання морально-етичних квалітологічних та акмеологічних цінностей, суспільної моралі в умовах інформаційно-освітнього середовища); *правова* (правосвідомість, розвиток інформаційно-правової культури через самостійне освоєння в інформаційно-освітньому середовищі); *розвиваюча* (інтелектуальний і духовний розвиток на підставі освітньої науково-практичної взаємодії надавача та споживача освітніх послуг та сервісу, формування здібностей, здатностей до саморозвитку на підставі систематизації особисті в освітньому середовищі); *світоглядна* (емоційний потенціал вимірів середовища інтелекту в єдності світорозуміння, світосприйняття та інтуїтивного мислення, формування сучасного інформаційного світогляду на підставі розвитку менеджерів практичного досвіду бачення управління у взаємодії з професійним середовищем); *управлінська* (організація та управління професійною підготовкою в умовах інформаційно-освітнього середовища).

Окрім виокремлених функцій професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах проектного та запровадженого інформаційно-освітнього середовища забезпечить диференціацію та персоналізацію навчання, враховуючи індивідуальні особливості кожного шляхом застосування інформаційних засобів навчання та реалізації цифровізації взаємодії, заснованих на інформаційно-комп'ютерних технологіях, електронних ресурсів освітнього та просвітницького призначення, уможливлення здійснення інтерактивного діалогу між суб'єктами освітньо-наукового процесу. Індивідуалізація процесу професійної підготовки менеджера досягається на основі активного використання адаптаційних можливостей електронних ресурсів інформаційно-освітнього середовища, що виявляються в здатності до зміни режиму функціонування в залежності від персональних потреб і особливостей майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Ефективність формування професійної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього

середовища полягає у взаємозв'язку наукових та практичних засад, які спрямовані на підвищення рівня якості організації процесів шляхом урахування методологічних підходів: *системного*, щодо цілісності освітнього процесу, сприяє його оптимізації, і дозволяє розглядати процес професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності як єдину складну педагогічну систему з різноманітними додатковими програмами, що розширює діапазон перспектив майбутньої професійної діяльності; *акмеологічного* з проектування інформаційно-освітнього середовища, спрямованого на активний розвиток у студентів внутрішнього прагнення до професійного успіху та творчості; *компетентнісного* для формування професійної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у процесі професійної підготовки; особистісного для уможливлення розкриття особистістю потенціалу майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності та встановлення сегментів професійної діяльності соціокультурної сфери та суміжних галузей; *діагностичного* систематичного моніторингу освітнього процесу, рівня формування професійної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища та їх навчальних досягнень; *культурологічного* базового самовизначення й саморозвитку творчої індивідуальності особистості менеджера соціокультурної діяльності; культури праці; духовної та економіко-правової культури; культури міжнаціонального й міжособистісного спілкування; *прогностичного* для перспектив розвитку галузі 02 «Культура і мистецтво» і спрямованого на використання в професійній практиці за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» сучасних наукових досягнень та інноваційних технологій; інформаційно-коригувального зорієнтованого на корекцію й оновлення інформації, що постійно змінюється в результаті розвитку науки та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій; відбору та методичного опрацювання сучасних наукових досягнень у галузі та надання рекомендацій щодо їх трансформування в освітнє середовище; *синергетичного* який розкриває принципи розвитку систем, що самоорганізуються, та зовнішня відкритість інформаційно-освітнього середовища забезпечує гнучкість реагуванням на швидку зміну соціокультурного середовища, прагненнях досягти виконання соціального замовлення, а внутрішня його відкритість пов'язана у кожному випадку сприяє здобувачеві визначити індивідуальну траєкторію розвитку з урахуванням власних психологічних особливостей, здібностей та здатностей.

Ключовими принципами обрано: *історичний* (розгляд всіх історичних фактів, явищ і подій відповідно до конкретно-історичних обставин, їх взаємозв'язку і взаємозумовленості), *системний* (передбачає діяльність, яка повинна носити системний, постійний та упорядкований характер, що охоплює всі складові системи), *фундаменталізації* (єдність методологічної, загальноосвітньої, теоретичної і практично-професійної підготовки фахівців); *науковості* (відображає відповідність змісту професійної підготовки можливостям сучасної науки), *духовності* (ґрунтується на утвердженні в умовах духовної кризи системи загальнолюдських духовних цінностей), *єдності соціалізації та індивідуалізації* (в процесі розвитку особистості вимагає пошуку

та встановлення оптимального співвідношення різних компонентів природи людини, оскільки професійне становлення детермінується взаємодією індивідуальних і соціальних чинників).

Змістовий блок передбачає досягнення під час професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності комплексу характеристик професійної компетентності: організаторських здібностей, комунікативних якостей; морально-етичних характеристик ставлення до інших людей; мотиваційних чинників; особистісного характеру, емоційності; психодинамічних характеристик; інтелекту, здатностей та готовностей перетворювати їх на особистий управлінський інструментарій з використання у професійній діяльності; психологічно значущі якості особистості менеджера соціокультурної діяльності; здібності до стратегічного та системного мислення, практичного досвіду роботи, педагогічні вміння.

Процес формування професійної компетентності реалізувався за допомогою циклу дисциплін, зміст яких знаходить своє відображення у *державних стандартах та навчальній документації* (навчальних планах та робочих програмах), з яких виокремлено завдання та удосконалено зміст дисциплін нормативної та варіативної частини. Нормативна частина професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності за освітнім рівнем бакалавр включає цикли *загальної та професійної підготовки*. Варіативна частина за освітнім рівнем бакалавр поділяється: *за вибором університету* (психологія загальна, психологія дитяча, педагогіка дозвілля,) та *за вибором спеціалізації «Туризм» та «Готельно-ресторанна справа»* (основи туристичного обслуговування, туристське країнознавство для дітей, організація готельного господарства, рекреаційні комплекси світу, товарознавство в галузі, гігієна і санітарія в галузі, організація ресторанного господарства, устаткування закладів готельно-ресторанного бізнесу). Нормативна частина професійної підготовки за освітнім рівнем магістр включає цикли: *професійно-орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної, професійної та практичної підготовки* (психологія управління в соціокультурній сфері); варіативна частина за вибором університету та за спеціалізацією «Туризм» та «Готельно-ресторанна справа» (технології туристичної діяльності, міжнародна готельна індустрія, бізнес-планування в готельно-ресторанному бізнесі, інноваційні технології у готельному господарстві, реінжиніринг бізнес процесів). Програми спеціальних навчальних модулів наповнюють методичними компонентами зміст для формування професійної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності шляхом організації проблемного навчання для вирішенні функціональних професійних завдань. Розроблені навчальні плани та робочі програми забезпечили послідовність вивчення цих курсів, а їх змістовне наповнення сприяло виявленню оптимізації міждисциплінарних зв'язків.

Організаційні форми, методи, засоби та методичне забезпечення дисциплін означено в процесуальному блоці моделі, а саме: форми (лекція, семінар, практичні заняття, самостійна та лабораторна роботи, індивідуальні заняття, наукові конференції, тренінги, брейн-ринги, вікторини, ділові ігри, інтегровані та бінарні заняття, екскурсії, вебінари, майстер класи); методи (словесні, наочні,

практичні, проблемні, використання інформаційних технологій, інтерактивні, тестування, захист розробок, інформаційні засоби); засоби (навчальні програми, рекомендації, опорні конспекти лекцій, наочні, технічні, комп'ютерні, тестові завдання, плани семінарів, комп'ютерне тестування).

Практично реалізовано в освітньому процесі менеджерів соціокультурної діяльності інтеграції дисциплін у міждисциплінарних зв'язках, які наскрізно забезпечуються через всі сегменти навчання як каталізatori оптимально стильності обраних методик. Кожен курс зі спеціальних дисциплін передано наступному викладачеві, який відповідно до загальної концепції вибудовує програми авторського курсу, здійснює моніторинг (вхідний, проміжний, контрольний) формування соціо-інформаційної компетентності, відповідних потрібному рівню. Керуючись результатами, викладач вибудовує індивідуальну траєкторію роботи зі студентом. На виході курсу, через участь студента в наукових конференціях, виставках або конкурсах, діагностується наскільки успішно проведено коригування.

Встановлено, що: загальна схема організації освітнього процесу залежить від системності та надання можливості отримати суспільну оцінку кожному студенту, в залежності від індивідуальних здібностей і перспектив працевлаштування; моніторинг менеджерів соціокультурної діяльності, здійснюється через реалізацію практичних проектів (презентації, конкурси, круглі столи, ярмарки вакансій); якість освітнього процесу залежить від методологічних інновацій і формування професійного інструментарію всередині кожної дисципліни, яка є частиною інформаційно-освітнього середовища; когнітивні технології в умовах інформаційно-освітнього середовища дозволяють створювати умови для розуміння кожним студентом вхідної інформації; формування соціо-інформаційної компетентності у студентів, під якою розуміється сукупність умінь використовувати інформацію та пошук з різних джерел (вміння конспектувати, викладати власні думки відповідно до норм мови і правила логіки; анотувати, здійснювати короткі структуровані записи змісту книг, статей, виступів, телевідео- та інших матеріалів; вміння здійснювати збір та зіставлення інформації по заданій проблемі отриманої з різних джерел, за заданими критеріями, використовувати технічні засоби отримання інформації; вміння використовувати програмні засоби отримання інформації, тощо)

Результативний блок моделі передбачав перевірку досягнення мети професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища. Досягнення результату ґрунтується на діагностиці розвитку сформованості професійної компетентності соціо-інформаційного управління, на основі критеріїв (мотиваційного – управлінсько-педагогічного, когнітивно-діяльнісного – комунікативного, акмеологічно-творчого), їх рівнів (задовільного, відповідного, відмінного) та показників сформованості розроблено діагностичний апарат, який уможливив вияви загального рівня сформованості. Оцінювання кожного з показників (A1, A2, A3, ... A19) сприяло визначенню загального рівня сформованості соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності під час професійної підготовки.

Організаційно-педагогічні умови вдосконалення професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища спрямовано на інтеграцію та диференціацію сучасних наукових знань; відбір та запровадження інноваційних засобів, форм і методів організації та поєднання теоретичної та практичної складових освітнього процесу у ЗВО, підтримку компетентнісного рівня менеджерів упродовж професійної діяльності.

Створення відкритого інформаційно-освітнього середовища професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності уможливило удосконалення системи освітнього процесу, сприяло візуалізації його об'єктів, забезпечило доступ, мобільність, інноваційність, зрозумілість, індивідуалізації використання цифрових технологій, що забезпечило підвищення рівня цифрової складової соціо-інформаційної компетентності. Спроектоване інформаційно-освітнє середовище ЗВО включає складові: освітню (Е-середовище: електронний навчальний кабінет викладача – Е-НК (WEB-room); електронний кабінет модератора; електронний кабінет студентів/батьків; засоби створення і зберігання Е-портфоліо навчального процесу; засоби створення та зберігання Е-портфоліо студентів та викладачів); інформаційну (електронні бази (репозитарії, WEB-бібліотеки), що містять адаптований до завдань і специфіки закладу навчальний контент); управлінську (систему управління освітнім процесом на рівні групи (денного навчання, навчальних груп заочного, дистанційного або мережевого навчання) суб'єктів навчання (викладачів, студентів, батьків), на рівні навчального закладу (керівник, модератори, викладачі); надає можливість покращення традиційних форм та засобів навчання, навчально-дослідницької, науково-методичної діяльності студентів і викладачів ЗВО, підвищити рівень використання електронних ресурсів у професійній підготовці менеджерів соціокультурної діяльності та в їх професійній сфері; розроблення форм співтворчості учасників освітнього процесу (викладач, студент, роботодавець).

Особливість і унікальність освітньо-практично-сервісної асиміляції процесу формування соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в інформаційно-освітньому середовищі полягає в уможливленні забезпечення потреби споживача освітніх послуг. Запропонована модель системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища лабільно реагує на запити та зміни середовища: пошук контенту відповідно до інтересів; задоволення індивідуальних потреб темпу та рівня сприйняття масиву інформації; постійна модернізація стилю та форм молодіжної культури; зв'язок освітньої та професійної діяльності.

Розроблена модель системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища на основі компонентного аналізу, згідно з яким до неї входять взаємопов'язані цільовий, концептуальний, змістовий, процесуальний та результативний, що окреслюють інформаційно-освітнє середовище у новому контексті неперервного професійного розвитку. В подальшому виникає необхідність в об'єднанні освітніх інституцій в єдину мережу для загального забезпечення секторальних та

національних кордонів для вільного доступу здобувачів освіти до науково-освітніх інформаційних ресурсів.

У п'ятому розділі **«Експериментальна перевірка ефективності системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища»** визначено мету, завдання і зміст експериментальної роботи; розроблено критерії, рівні й методику вимірювання результатів педагогічного експерименту; здійснено математичний аналіз результатів експериментального дослідження; сформульовано висновки експериментальної доведеності достовірності наукових результатів.

Педагогічний експеримент сприяв вирішенню основного завдання дослідження, сутність якого в результативності сформованості компетентностей та ефективності запропонованої моделі системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища ЗВО, яка забезпечує освітній процес галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності».

У педагогічному експерименті перевірено припущення, що ефективність професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності збільшиться за рахунок упровадження науково обґрунтованої системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, відповідно до розроблених та запроваджених концептуальних положень і науково-методичного, організаційно-педагогічного, інформаційно-аналітичного та матеріально-технічного забезпечення пізнавальної діяльності у ЗВО.

Експериментальна робота запрограмована на здійснення у чотири етапи: *мотиваційно-спонукальному* діагностичному (бажання працювати в соціокультурній сфері, визнання корисності своєї професійної діяльності, важливості організації та управління процесами підприємства, інтерес до управлінської діяльності в соціокультурній сфері, потяг до комунікації, самовираження та самоствердження, до підвищення індивідуального статусу, престижу, прагнення творчої роботи); *констатувальному* (зріз за критеріями на рівнях у показниках сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей у бакалаврів та магістрів у експериментальних (ЕГ) і контрольних (КГ) групах) *формуально-моніторингового* етапу (діагностика динаміки змін рівня сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей у бакалаврів та магістрів у ЕГ і КГ групах порівняно з констатувальним етапом), та *контрольно-системного* аналізу експертних результатів дослідження. У експериментальному дослідженні взяли участь загалом 698 студентів, з них до КГ увійшло 348 осіб, до ЕГ – 350 осіб. Експериментальною базою дослідження було обрано Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Хмельницький національний університет, Рівненський державний гуманітарний університет, Харківська державна академія культури, Київський національний університет культури і мистецтв, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

На мотиваційно-аналітичному етапі дисертаційного дослідження обрано питальник за Є. Ільїним (2010) та з 12 питань модифіковано та викристалізовано в авторському баченні 50 % питань (наявність установки на оволодіння професійною діяльністю менеджера соціокультурної діяльності; сформованість професійно-ціннісних орієнтацій у професійній діяльності; сформованість системи професійних мотивів та інтересів; наявність пізнавальної потреби і інтересу до професійних знань у соціокультурній сфері) найбільш вагомої значимості при оцінюванні результатів студентських мотивів та включення найбільш зацікавлених до ЕГ. Встановлено, що найбільшу зацікавленість у студентів викликано перспективами працевлаштування у сферах: дозвілля, індустрії гостинності, обслуговування та сервісу, комунікації, подорожей та туризму. У процесі експерименту проведено аудит стану мотивації студентів до професійної підготовки, проаналізовано дані соціологічного анкетування, що дало змогу з'ясувати поінформованість, ставлення і побажання студентів щодо впровадження системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яке акумулює потребу впроваджувати в практику інноваційні технології цифровізації управління в культурно-дозвіллевій сфері.

На констатувальному етапі сформовані ЕГ і КГ групи здобувачів освітніх послуг за рівнями сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей (задовільний (D, E); відповідний (B, C); відмінний (A) та за критеріями: мотиваційним (управлінсько-педагогічним), когнітивно-діяльнісним (комунікативним), акмеологічно-творчим) (табл. 1), які комплектувалися таким чином, щоб базовий рівень їх підготовки був приблизно однаковим.

Результати оцінювання засвідчили, що розподіл студентів за рівнями сформованості знань та вмінь статистично однаковий, причому за кожним із критеріїв у кожній з груп КГ та ЕГ переважають середній та достатній рівні.

На формувальному етапі педагогічного експерименту підтверджено ефективність росту показників рівнів сформованості соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у процесі професійного навчання за рахунок впровадження в освітній процес ІОС.

Таблиця 1

Показники сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей у бакалаврів та магістрів експериментальних і контрольних груп на констатувальному етапі експерименту

Критерії	мотиваційний (управлінсько-педагогічний)				когнітивно-діяльнісний (комунікативний)				акмеологічно-творчий			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%
<i>Відмінний (A)</i>	35	10,00	32	9,19	23	6,57	25	7,18	15	4,29	14	4,02
<i>Відповідний (B, C)</i>	179	51,14	184	52,87	151	43,14	151	43,39	140	40,00	142	40,80
<i>Задовільний (D, E)</i>	136	38,86	132	37,93	176	50,29	172	49,42	195	55,71	192	55,17
Всього:	350	100	348	100	350	100	348	100	350	100	348	100

Встановлено позитивну динаміку росту в ході формувального КГ та в ЕГ високого та достатнього рівнів сформованості соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності порівняно з встановленою статистичною рівністю даних між групами під час констатувального етапу (табл. 1). Констатовано відхилення рівнів сформованості соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в ЕГ та КГ групах (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка змін рівня сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей бакалаврів та магістрів в експериментальній і контрольній групах на формувально-моніторинговому етапі експерименту (порівняно з констатувальним етапом)

Критерій	мотиваційний (управлінсько-педагогічний)						когнітивно-діяльнісний (комунікативний)						акмеологічно-творчий					
	ЕГ			КГ			ЕГ			КГ			ЕГ			КГ		
	к-ть	%%	ВІДХИЛЕННЯ %%	к-ть	%%	ВІДХИЛЕННЯ %%	к-ть	%%	ВІДХИЛЕННЯ %%	к-ть	%%	ВІДХИЛЕННЯ %%	к-ть	%%	ВІДХИЛЕННЯ %%	к-ть	%%	ВІДХИЛЕННЯ %%
Рівні																		
Відмінний (А)	43	12,29	2,29	34	9,77	0,57	31	8,86	2,06	27	7,76	0,63	23	6,57	1,91	16	4,60	0,37
Відповідний (В, С)	204	58,29	7,14	192	55,17	2,30	176	50,29	6,74	159	45,69	1,93	165	47,14	8,04	150	43,10	1,80
Задовільний (D, E)	103	29,43	-9,43	122	35,06	-2,87	143	40,86	-8,80	162	46,55	-2,56	162	46,29	-9,95	182	52,30	-2,17
Всього:	350	100		348	100		350	100		348	100		350	100		348	100	

Експертне оцінювання роботодавцями рівня сформованості професійної компетентності менеджерів соціокультурної діяльності, їх практична підготовка, ефективність взаємодії ЗВО з пріоритетними сферами професійної зайнятості (готельно-ресторанної, дозвіллевої, рекреаційної, туристичної) показало позитивну динаміку (табл. 3): на відмінному рівні (А) – 1,96 % в ЕГ порівняно з КГ; на відповідному (В, С) – 4,01 %, та на задовільному (D, E) – 5,98 %.

Таблиця 3

Рівні сформованості соціо-інформаційної компетентності бакалаврів та магістрів

Вибірка	РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ						Всього
	Відмінний (А)		Відповідний (В, С)		Задовільний (D, E)		
	к-ть	%%	к-ть	%%	к-ть	%%	
ЕГ	32	9,14	182	52,00	136	38,86	350
КГ	25	7,18	167	47,99	156	44,83	348

Для перевірки валідності розробленої моделі системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності використали статистичні методи з теорії гіпотез. Аналогічно перевірено достовірність отриманих результатів за допомогою χ^2 - критерію К. Пірсона.

Висунуті гіпотези: пряма гіпотеза H_0 – відмінність результатів за рівнями сформованості соціо-інформаційної компетентності в ЕГ та КГ групах не суттєва;

альтернативна гіпотеза H_a – відмінність результатів за рівнями сформованості соціо-інформаційної компетентності в ЕГ та КГ групах суттєва. Результати наведено в таблиці 4, обчислено $\chi^2_{спост.}$ – узагальнене значення критерію К. Пірсона.

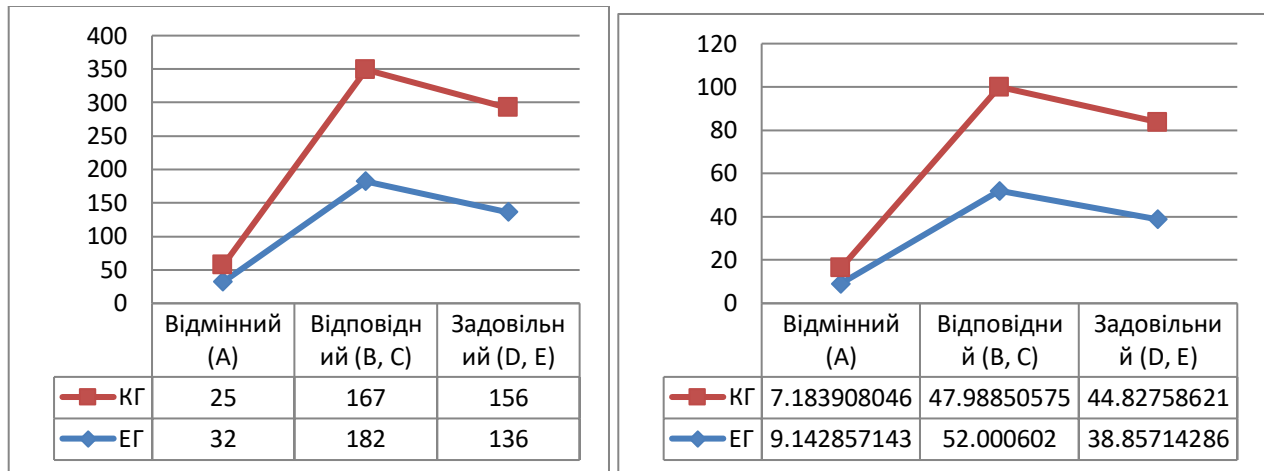

Рис. 4. Рівні сформованості соціо-інформаційної компетентності бакалаврів та магістрів в експериментальній і контрольній групах на формувально-моніторинговому етапі експерименту

Таблиця 4

Значення χ^2 -критерію К. Пірсона для експериментальної і контрольної груп на контрольно-системному етапі експерименту

Критерії Значення χ^2	Мотиваційний (управлінсько-педагогічний)	Когнітивно-діяльнісний (комунікативний)	Акмеологічно-творчий
$\chi^2_{спост.j}$	13,91	8,03	18,08
$\chi^2_{спост.}$	12,44		
$\chi^2_{крит.}(\alpha=0,05)$	6,0		
$\chi^2_{крит.}(\alpha=0,01)$	9,2		

Оскільки для $\alpha=0,05$ всі спостережувані значення критерія Пірсона перевищують критичне значення

$$\chi^2_{спост.j} > \chi^2_{крит.}, \chi^2_{спост.} > \chi^2_{крит.},$$

то з надійністю $p=0,95$ можна стверджувати про зростання у здобувачів освіти ЕГ рівня сформованості соціо-інформаційної компетентності за всіма критеріями і загалом.

У випадку посилення рівня надійності до $\alpha=0,01$ одержано підтвердження висновків про покращення рівня сформованості соціо-інформаційної компетентності студентів експериментальної групи тільки за мотиваційним (управлінсько-педагогічним) і акмеологічно-творчим критеріями з надійністю $p=0,99$, а також загалом (рис. 5).

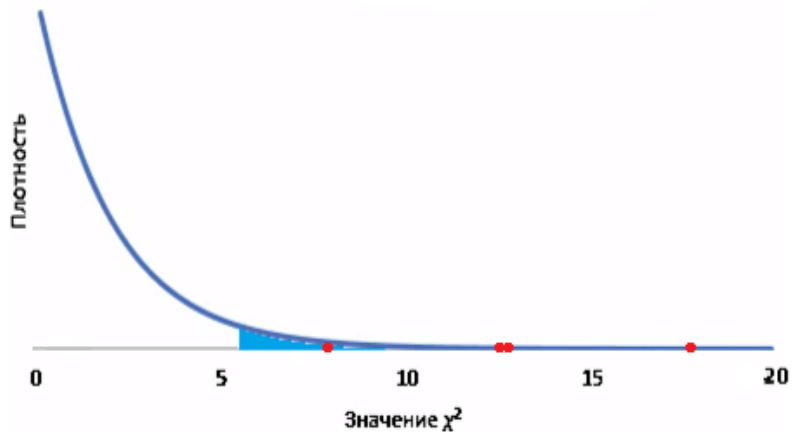

Рис. 5. Графічний вираз значення χ^2 -критерію Пірсона на контрольно-системному етапі експерименту відповідно до критерію свободи

На формульовально-моніторинговому етапі педагогічного експерименту динаміка обумовлена забезпеченням розробленого науково-методичного та інформаційно-аналітично супроводу, а саме: робочі програми (гігієни і санітарії, інженерної графіки, технології туристичної діяльності, міжнародної готельної індустрії, бізнес-планування в галузі, поведінки споживача); посібники практичного призначення (практикуми з загальної психології, з психології управління та конфліктології), методичні рекомендації з організації освітнього процесу практичної підготовки з гігієни і санітарії, інженерної графіки, реінжиніринг бізнес процесів для готельєрів-рестораторів, основи психології та етикету професійного спілкування, поведінки споживача, психології управління в соціокультурній сфері, написання курсової роботи з організації туризму, навчально-ознайомчі практики для менеджерів соціокультурної діяльності в індустрії гостинності для бакалаврів; робочі зошити з психології роботи з людьми, психології ділових відносин, з основ психології та етикету професійного спілкування; операційності доступу до науково-методичного супроводу портативності програм, а також можливість самонавчання та самооцінювання (тестування, творчі, ситуаційні завдання) для учасників освітнього процесу та зовнішнього оцінювання; творчі винаходи та інтелектуальні продукти свідомств підтверджених комп'ютерних авторських програм «Соціальна Освітня 3-Д мережа «Універсальний освітній простір «Accent»; «Web-бібліотека «Accent»; «Електронний навчальний кабінет» («Е-НК»).

Використання вказаного електронно-освітнього ресурсу та організація вебінарів («Інноваційні електронні засоби: організація та підтримка неперервності освітнього процесу»; «Електронні освітні ресурси: інноваційні засоби підвищення цифрових компетентностей педагога», «Електронні освітні ресурси: інноваційні засоби підвищення цифрових компетентностей майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності») дозволило активізувати самостійність студентів поглибити та розширити їх соціо-інформаційну компетентність, підвищити готовність до адаптації в професійному середовищі.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети та завдань дисертаційного дослідження здійснено теоретичне узагальнення та практичне розв'язання наукової проблеми обґрунтування теорії та практики професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти.

Здійснено теоретичний аналіз наукової проблеми дослідження та її понятійно-категоріального апарату, запропоновані авторські тлумачення понять «професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища», та «професійна соціоінформаційна компетентність майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності» та *уточнено* змістові характеристики загальних понять у межах дисертаційного дослідження: «культура», «соціум», «соціальна культура», «індустрія гостинності», «гостинність», «модернізація», «цифровізація», «інформаційно-освітнє середовище», «Універсальний освітній простір «Акцент», «електронний ресурс» «компетентнісний підхід», «когнітивне навчання», «когнітивні технології», «проблемне навчання».

Узагальнено практичний досвід професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, що пов'язані з розширенням її географічних меж та стратегічні шляхи модернізації системи професійної освіти майбутніх фахівців, яка покликана вирішувати пріоритетні завдання: уведення до змісту освіти компонентів, що відображають національну специфіку в економіці, суспільно-політичному і культурному середовищі; гуманітаризації змісту освіти, активізувати увагу до етики бізнесу, соціальної відповідальності менеджменту, подолання вузького функціоналізму й уніфікації програм, надання навчальним планам і програмам портативної лабільності, доступності та відкритості в інформаційно-освітньому середовищі, забезпечення їх інтегративності; розроблення та реалізації програм додаткових спеціалізацій, які б давали змогу майбутнім менеджерам вчасно адаптуватися до соціально-економічних змін і трансформацій довкілля. Соціально-економічне зростання суспільства, вимоги роботодавців до рівня професіоналізму майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності посилюють міжгалузеву значущість сфери.

Встановлено джерела трансформаційних перетворень та необхідність модернізації менеджерської освіти в соціокультурній діяльності, яка обумовлена інтенсивністю розвитку галузі та потребує: впровадження в Україні позитивного зарубіжного досвіду модернізації освітніх, наукових послуг та сервісів; утілення диференційованого підходу до вибору навчальних дисциплін освітньої програми з урахуванням індивідуальних потреб, інтересів та здібностей майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності; оновлення змісту менеджерської професійної освіти, що передбачає, з огляду на потреби українських громадян, дієвої системи соціальної підтримки в організацій індустрії гостинності; забезпечення ефективності інноваційних процесів у системі менеджерської освіти соціокультурної діяльності через залучення до активної та свідомої участі працівників освіти, мистецтва, культури, посилення їх професійної відповідальності; розвиток міжнародної співпраці в галузі підготовки

професорсько-викладацького складу ЗВО із залученням фахівців провідних ЗВО Великої Британії, Болгарії, Польщі, Швейцарії, України та інших з метою реалізації спільних заходів щодо підвищення потенціалу культури, сервісу педагогічних компетентностей майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Визначено сутність та структуру соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, й охарактеризувати критерії, показники та рівні її сформованості.

Встановлено тенденції цифровізації суспільства, зокрема освіти, науки та інноватики, серед яких провідними стали зорієнтованість у навчанні на компетентнісний підхід; зростання ролі самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації, можливість вибору індивідуальної лабільної траєкторії технології навчання; вдосконалення державних стандартів; адаптація освітнього процесу до вимог цифровізації і глобалізації суспільства; спрямованість до модернізованої системи професійної підготовки до імплементації професійно-наукової підготовки на входження до світового освітнього простору; неперервність освіти – реалізація концепції «освіта впродовж життя».

Обґрунтовано авторську концепцію професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища у закладах вищої освіти у відповідності функціонального дотримання запитів специфіки професійних середовищ – рекреаційно-естетичного, психолого-реабілітаційного відновлення особистісно-інтелектуального і професійного потенціалу майбутніх фахівців, анімаційно-дозвілєвого та санаторно-курортного, готельно-ресторанного, інформаційно-аналітичного сервісного сегментів галузевого та територіального призначення (адміністративно-територіального за типами природокористування та об'єднання громад на принципах субсидіарності) та за умов застосування методологічних підходів організації педагогіко-історичного дослідження традицій індустрії гостинності, спеціальних країнознавства, соціально-культурного менеджменту.

Розроблено та теоретично обґрунтовано систему професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища яка подана у вигляді моделі та спроектована у синергетичному поєднанні системних блоків: цільового, концептуального, змістового, процесуального та результативного з урахуванням експертної оцінки, за обґрунтованими організаційно-педагогічними умовами висхідного синтезу інтеграції елементів інформаційно-освітнього середовища на кожному етапі підготовки, конативності професійної мотивації аксіоматики управлінської реалізації та неперервного розвитку професійних соціо-інформаційних компетентностей на рівнях (відмінний, відповідний, задовільний) та за критеріями (мотиваційним (управлінсько-педагогічним), когнітивно-діяльнісним (комунікативним), акмеологічно-творчим).

Розроблено, програмно та методично забезпечено структурно-організаційну схему впровадження та апробації соціально-інформаційного освітньо-науково-пізнавального середовища (ІОС) підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, створено та підтверджено інтелектуальну власність

комп'ютерних програм: Соціальна Освітня 3-Д мережа, Універсальний освітній простір «Accent» («Сом «Accent»), Web-бібліотека «Accent», Електронний навчальний кабінет («Е-НК»).

Експериментальна верифікація розробленої моделі системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища зорганізована на етапах: мотиваційно-спонукальному (діагностичному), констатувальному, формувально-моніторингово, контрольнo-системного аналізу з експертною перевіркою.

Встановлено що формувально-моніторинговий етап демонструє позитивні зміни рівнів сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей у здобувачів освіти ЕГ, які на початку експерименту були однаковими із КГ. Показники відсоткового відхилення – в позитивній динаміці процесу за всіма критеріями зросли на відмінному рівні в середньому на 6,29%, відповідному на 1,91%, а на задовільному рівні у негативній динаміці – на 1,62%.

На контрольнo-системному етапі педагогічного експерименту підтверджено достовірність ефективності розробленої системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах ІОС верифікованої за критерієм К. Пірсона. Встановлено, що для $\alpha=0,05$ всі спостережувані параметри перевищують критичне значення з надійністю $p=0,95$, що підтверджує доведеність наукових результатів рівнів сформованості соціо-інформаційної компетентності в усіх критеріях і в цілому. При посиленні рівня до $\alpha=0,01$ з надійністю $p=0,99$ одержано підтвердження висновків про покращення рівня сформованості соціо-інформаційної компетентності студентів експериментальної групи за мотиваційним (управлінсько-педагогічним), когнітивно-діяльнісним (комунікативним), акмеологічно-творчим критеріями. Результати дослідження дали змогу обґрунтувати пропозиції щодо перспектив професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у ЗВО.

Проведене дослідження не вичерпує всіх актуальних і практично значущих завдань професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища. Тому подальшого вивчення набудуть науково-методичні положення щодо розроблення цифрового забезпечення дистанційної форми навчання процесу професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Монографії

1. Любарєць В. В. Професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності для індустрії гостинності: теоретичні обґрунтування: монографія. Суми: П.Ф «Видавництво “Університетська книга”», 2018. 382 с.

2. Liubarets Vladyslava. Cognitive technologies in educational environment of establishments of higher education: колективна монографія // Cognitive technologies in education and social practice possibilities of application / by edition N.V. Kochubey, V.O. Nesterova. 2018. P. 111–132.

Статті в наукових фахових виданнях України

3. Любарець В. В. Сутність виробничого навчання в готелі майбутніх агентів з організації туризму // Вчені записки Кримського інженерно-педагогічного університету. Вип. 45: Педагогічні науки. Сімферополь: КІПУ, 2014. С. 84–89.
4. Любарець В. В. Технологія створення робочих зошитів для практичних робіт у ПТНЗ // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Київ, 2015. Вип. 52. С.153–158.
5. Любарець В. В. Використання технології проблемного навчання майбутніх агентів з організації туризму // Нові технології навчання: наук.-метод. збірник. смт Немішаєве: Навчально-методичний центр, 2015. Вип. 84. С. 40–44.
6. Любарець В. В. Особливості соціалізації юного лідера громадянського суспільства // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. Вип. № 1 (55). С. 256–263.
7. Любарець В. В. Створення електронної освітньої платформи ACCENT – шлях до якісної освіти // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. Київ: Педагогічна преса, 2016. № 3(62). С. 58–63.
8. Любарець В.В. Інформаційно-освітнє середовище ВНЗ як фактор професійно-особистісного становлення майбутніх фахівців сфери туризму // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Бердянськ: БДПУ, 2017. Вип. 3. С. 270–275.
9. Любарець В. В., Васильєва Г. І., Верьовкіна Ж. Л. Диференційований підхід в інклюзивній освіті // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць / за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. Київ: ТОВ «Наша друкарня», 2017. Вип. 13. С. 150–156.
10. Любарець В. В. Екологічна компетентність майбутніх фахівців сфери туризму // Освітній простір України. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. 2017. С. 76–81 DOI: 10.15330/esu.11.76–81.
11. Любарець В. В. Соціокультурна компетентність як необхідна складова в екскурсійній діяльності майбутнього фахівця сфери туризму // Педагогічні науки: зб. наук. праць / гол. ред. М. І. Степаненко; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2017. Вип. 70. С. 60–63.
12. Любарець В. В. Професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в зарубіжних країнах // Науковий вісник УМО: електронне видання. Вип. 1(21). 2018. URL: Фахове видання. Index Copernicus
13. Любарець В. В. Практична реалізація створення електронних підручників у інформаційно-освітньому середовищі ВНЗ // Педагогічні науки: зб. наук. праць / Херсонський державний університет. Херсон: Вид. дім «Гельветика». 2018. № 81, т. 1. С. 148–153.
14. Любарець В. В. Особливості професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності для індустрії гостинності // Вища освіта України: теоретичний та наук.-метод. часопис. Київ: Педагогічна преса, 2018. № 4. С. 56–61.
15. Любарець В. В. Гостинність як продукт розвитку соціокультурного середовища // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і

загальноосвітній школах: зб. наук. праць / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2018. № 61. С. 117–122.

16. Любарець В. В. Дидактичний потенціал віртуального навчального простору освітнього середовища та можливості його практичного втілення в менеджерській освіті // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія: зб. наук. пр. / ред. кол.: Товканець Г. В. (гол. ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2019. Вип. 1 (9). С. 40–43.

17. Любарець В. В. Особливості проектування електронних підручників для професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності в індустрії гостинності // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки / [гол. ред. О. В. Діденко]. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2019. Вип. 1(16). С. 234–249.

Статті в зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних

18. Fedorchenko N. V., Kalaur L. R., Liubarets V. V. Legal consciousness of young people as a prerequisite of social environment // Science and Education. 2017. Issue 12. P. 120–127.

19. Bakhmat N. V. Dudka T. Y. Liubarets V. V. Multimedia education technologies usage as the condition for quality training of the managers of socio-cultural activity // Information technologies and learning tools. 2018. Vol. 64, no. 2. P. 98–109. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2027/1327>.

20. Liubarets V. V. Multimedia technologies use in future specialists in service sphere training // INTERNATIONAL ACADEMY JOURNAL WEB of SCHOLAR. 2018. No. 8(26), vol. 2, August. P. 3–9. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos

21. Liubarets Vladyslava. Content of professional training of future managers of socio-cultural activity for the industry of hospitality // INTERNATIONAL ACADEMY JOURNAL WEB of SCHOLAR. 2018. No. 12(30), December. P. 43–48. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos

22. Liubarets V. V. Psychological features of personality of modern manager of socio-cultural activity // ELMİ İŞ (humanitar elmlər üzrə aylıq beynəlxalq elmi jurnal). 2019. No. 2 (3). P. 1–4.

23. Liubarets V. V. Digitalization of education in Ukraine // East European Scientific Journal (Warsaw, Poland). 2019. No. 3(43). P. 4–7.

24. Liubarets Vladyslava. Socio-cultural activity managers practical training FEATURES // Science Review. 2019. No. 3(20). P. 20–24, March. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr

25. Любарец В. В. Особенности отечественной методики подготовки будущих менеджеров социокультурной деятельности для индустрии гостеприимства // ELMİ İŞ (humanitar elmlər üzrə aylıq beynəlxalq elmi jurnal). 2019. No. 3(4). P. 65–70.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

26. Любарець В. В. Етична складова у формуванні професійної компетентності фахівців сфери туризму // Сучасні тенденції розвитку та

вдосконалення туристської діяльності в Україні в контексті концептуальних положень Глобального етичного кодексу туризму: матеріали XII-х аспірант. читань. Київ: Вид-во КУТЕП, 2013. С. 189–196.

27. Любарець В. В. Особливості педагогічної технології формування навички гостинності майбутніх фахівців сфери туризму // Новітні концепції туризму та сучасні туристичні практики в Україні (за матеріалами ЮНВТО): матеріали XIII-х аспірант. читань. Київ: Вид-во КУТЕП, 2014. С. 17–23.

28. Любарець В. В. Професійна мобільність як показник якості випускника сфери туризму // Теорія та методика професійної освіти: наукові читання імені професора Віктора Сидоренка: зб. доповідей та тез доповідей V міжнар. конф. (Київ, 26–27 лютого 2014 р.) / Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, 2014. С. 119–121.

29. Любарець В. В. Адаптація випускників професійно-технічних навчальних закладів туристської сфери до професійної діяльності // Туризм в умовах глобалізації: виклики часу: матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. Київ: Вид-во КУТЕП, 2015. С. 44–49.

30. Любарець В. В. Формування готовності учнів ПТНЗ до професійного самовизначення // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Звітної наук.-практ. конф. за 2014 рік (м. Київ, 26 березня 2015 р.) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ІПТО НАПН України, 2015. Т. 2. С. 24–27.

31. Любарець В. В. Позаурочна виховна робота в ПТНЗ – запорука мобільності майбутнього кваліфікованого робітника // III Всеукраїнська наук.-практ. конф. «Формування професійно-мобільного фахівця: європейський вимір» / ДВНЗ «Криворізький національний університет». Кривий Ріг., 2015. С. 68–70.

32. Любарець В. В. Інформатизація освітнього простору як важлива складова модернізації професійної освіти // V Всеукраїнська наук.-практ. Інтернет-конференція «Формування професіоналізму фахівця в системі безперервної освіти» / ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький, 2015. С. 115–117.

33. Любарець В. В. Роль виробничого навчання в структурі професійної підготовки агента з організації туризму // Організаційно-педагогічні умови формування професійних компетентностей у майбутніх кваліфікованих робітників сфери туризму: матеріали міської методичної секції заступників директорів з навчально-виробничої роботи ПТНЗ м. Києва 9 квітня 2015 р. / Київський університет туризму, економіки і права. Київ: Вид-во КУТЕП – Друк, 2015. С. 94–101.

34. Любарець В. В. Кар'єра у контексті соціально-професійної мобільності // III міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів та студентів «Соціально-професійна мобільність в умовах сучасної освіти» / Вища Лінгвістична школа (м. Ченстохово, Польща); Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова; Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка; Національний авіаційний університет; Київський університет імені Бориса Грінченка; Київський механіко-технологічний коледж. Київ, 2016. С. 27–30.

35. Любарець В. В. Компетентнісний підхід – орієнтир профілізації середньої освіти // IV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. «Психолого-педагогічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців на компетентнісній основі» / ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький, 2017. С. 115–117.

36. Любарець В. В. Вчитель у процесі профілізації старшої школи // Матеріали XXI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 21. С. 309–311.

37. Любарець В. В. Культурологія туризму // Дні науки філософського факультету – 2017: міжнар. наук. конф. (25–26 квітня 2017 р.). Київ: Видавничо-поліграф. центр “Київський університет”, 2017. Т. 4. С. 152–154.

38. Любарець В. В. Педагогічна сутність дозвілля // Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету: матеріали звітно-наукової конференції викладачів, аспірантів, докторантів і студентів Факультету соціально-психологічних наук та управління / гол. ред. В. Б. Євтух. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2017. Вип. 3. С. 91–93.

39. Любарець В. В., Старовойт О. В., Сідоров М. О. Modernization of managerial education in social and cultural activities // XIII-та міжнар. конф. «Стратегія якості в промисловості і освіті» / Технічний університет м. Варна, Болгарія, 2017. Т. 1. С. 233–237.

40. Liubarets V. V. Hospitality competence as a factor for successful of future managers of social cultural activity // Science and Education: materials of the XVI international research and practice conference, Munich, Germany, 2017 / publishing office Vela Verlag Waldkraiburg. Munich, Germany, 2017. P. 96–101.

41. Liubarets V., Kartashova L. The need for an innovative educational environment for the professional training of future specialists in hotel business // Современные достижения в науке и образовании: сб. трудов XII междунар. науч. конф., 17–24 сентября 2017 г., Нетания (Израиль). С. 132–136.

42. Книш І. В., Верьовкіна Ж. Л., Любарець В. В. NBIC-конвергенції та E-Learning у контексті «розширення людини» та суб'єктності когнітивних процесів // Proceedings of VIII International scientific conference «Achievements of world science». USA: Morrisville, Lulu Press, 2017. P. 36–39. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/0BzHeLhXrgEG2W19mdGFpb3FtV1k>

43. Liubarets V. Cross-cultural approach in the personnel management of the hospitality industry // Innovative technologies in science and education. European experience. Helsinki, Finland. November 12–15 2018 / Innovative technologies in science and education. Helsinki, Finland, 2018. P. 350–352.

44. Любарець В. В. Крос-культурні комунікації менеджерів соціокультурної діяльності // II міжнар. наук.-практ. конф. «Креативні технології, підприємництво і менеджмент в організації соціокультурної сфери XXI століття» (м. Київ, 16–17 жовтня 2018 р.) / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2018. № 61, т. 2. С. 117–122.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

а) навчальні посібники

45. Любарець В. В. Робочий зошит з предмету «Психологія роботи з людьми» [для учнів професійно-технічних навчальних закладів]. Київ: Вид-во КУТЕП-Друк, 2014. 60 с.

46. Любарець В. В. Гігієна і санітарія: робоча програма для студентів денної форми навчання напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» (кредитно-модульна система організації навчального процесу). Київ: КУТЕП, 2014. 40 с.

47. Любарець В. В. Гігієна і санітарія: методичні рекомендації до вивчення дисципліни та виконання самостійної роботи для студентів I курсу заочної форми навчання напрямів 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» Київського університету туризму, економіки і права. Київ: КУТЕП, 2014. 37 с.

48. Любарець В. В. Інженерна графіка: робоча програма для студентів денної форми навчання напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» (кредитно-модульна система організації навчального процесу). Київ: КУТЕП, 2014. 27 с.

49. Любарець В. В. Інженерна графіка: методичні рекомендації до вивчення дисципліни та виконання самостійної роботи для студентів I курсу заочної форми навчання напрямів 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» Київського університету туризму, економіки і права. Київ: КУТЕП, 2014. 26 с.

50. Любарець В. В. Зошит для лабораторних робіт з предмета «Психологія ділових відносин» [для учнів професійно-технічних навчальних закладів]. Київ: Вид-во КУТЕП-Друк, 2014. 56 с.

51. Любарець В. В. Робочий зошит для практичних робіт з предмета «Основи психології та етикет професійного спілкування» [для учнів професійно-технічних навчальних закладів]. Київ: Вид-во КУТЕП-Друк, 2014. 93 с.

52. Любарець В. В. Методичні рекомендації проведення практичних робіт з предмета «Основи психології та етикет професійного спілкування» [для викладачів проф.-тех. навч. закладів]. Київ: Вид-во КУТЕП-Друк, 2015. 29 с.

53. Любарець В. В. Методичні рекомендації до написання курсової роботи з дисципліни «Організація туризму» для студентів спеціальності 6.050400 «Туризм» денної та заочної форм навчання Київського університету туризму, економіки і права (КУТЕП). Київ: Вид-во КУТЕП-Друк, 2015. 18 с.

54. Любарець В. В. Практикум з дисципліни «Психологія управління та конфліктологія» для студентів денної форми навчання напрямів підготовки магістратура 8.14010103 «Туризм» та 8.14010101 «Готельна та ресторанна справа». Київ: Вид-во КУТЕП-Друк, 2015. 31 с.

55. Любарець В. В. Поведінка споживача: методичні рекомендації до вивчення дисципліни та виконання самостійної роботи для студентів IV курсу заочної форми навчання напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» Київського університету туризму, економіки і права (КУТЕП). Київ: Вид-во КУТЕП-Друк, 2015. 33 с.

56. Любарець В. В. Реінжиніринг бізнес процесів: методичні рекомендації до

вивчення дисципліни та виконання самостійної роботи для магістрів денної форми навчання спеціальності «Готельно-ресторанна справа». Київ: Вид-во КУТЕП-Друк, 2016. 29 с.

57. Любарець В. В. Технології туристичної діяльності: навчальна програма з дисципліни «Технології туристичної діяльності» для студентів за напрямом підготовки 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» освітнього ступеня магістр. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 22 с.

58. Любарець В. В. Методичні рекомендації навчальної дисципліни «Психологія управління в соціокультурній сфері» для студентів за напрямом підготовки 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» освітнього ступеня магістр / уклад. В. В. Любарець. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 35 с.

59. Любарець В. В. Методичні рекомендації навчально-ознайомчої практики за програмою «Менеджмент індустрії гостинності» для студентів II курсу за напрямом підготовки 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» освітнього ступеня бакалавр / Н. В. Кочубей, Н. В. Бунтова, В. В. Любарець. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 18 с.

б) електронний освітній ресурс

60. Сайт Владислави Любарець. URL: <http://vladyslava.liubarets.ues.by/index.php/ua/>

в) свідоцтво про реєстрацію авторських прав на твір

61. Любарець В. В., Абросімова О. В., розробники; власники. Путешествия в миниатюре. Эстетика потерянности или жизнь во время путешествий: новеллы / О. Абросімова, В. Любарець. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун». 2015. 96 с.: іл. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 58267 від 2015 р.

62. Любарець В. В., Карташова Л. А., Абросімов Є. О., Шевченко А. Е., Гуралюк А. Г., розробники; власники. Комп'ютерна програма «Соціальна Освітня 3-Д мережа «Універсальний освітній простір “Accent”» («СОМ “Accent”»)). Свідоцтво авторського права № 65374, 17.05.2016.

63. Любарець В. В., Карташова Л. А., Абросімов Є. О., Шевченко А. Е., Гуралюк А. Г., розробники; власники. Комп'ютерна програма «Web-бібліотека “Accent”». Свідоцтво авторського права № 65375, 17.05.2016.

64. Любарець В. В., Карташова Л. А., Абросімов Є. О., Шевченко А. Е., Гуралюк А. Г., розробники; власники. Комп'ютерна програма «Електронний навчальний кабінет» («Е-НК»). Свідоцтво авторського права № 65376, 17.05.2016.

АНОТАЦІЇ

Любарець В. В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2019.

У дисертації що вперше науково обґрунтовано теоретичні та практичні засади професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в

умовах інформаційно-освітнього середовища.

Перевірено систему професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яка спрямована на формування генерації, здатної відповідально здійснювати управлінську, науково-дослідницьку, проектно-пошукову, організаційно-планувальну, консультативно-дорадчу, технологічно-регламентувальну, експертно-аудиторську, психолого-педагогічну та квалітологічну просвітницьку діяльність на різних рівнях управління в галузі 02 «Культура і мистецтво»; утворюється упорядкованою єдністю об'єктивно взаємопов'язаних і взаємообумовлених синергетичної взаємодії структурних блоків цільового, науково-методичного змістовно-формульованого та результативного контентів і виявлено організаційно-педагогічні умови (синтез інтегрованого сходження взаємопов'язаних елементів електронного середовища для кожного етапу професійної підготовки майбутніх менеджерів; конативність професійних мотивів аксіоматики майбутньої управлінської реалізації менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища; розвиток професійної соціо-інформційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища в процесі професійної підготовки).

Обґрунтовано авторську концепцію професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яка визначає її мету, термінологічний апарат, методологічні підходи, закономірності та сукупність загальних і специфічних принципів.

Подано авторське тлумачення понять «професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища», та «соціо-інформаційна компетентність майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності».

Репрезентовано авторський інтелектуальний продукт електронне середовище (web-прототип) навчальних закладів – mobiSchool, як дидактичний потенціал «Універсального освітнього простору «Accent», уможливлено його практичного втілення в процес професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах цифровізації суспільства.

Розроблено показники та критерії соціо-інформційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища та уточнено їх рівні сформованості.

Спроектовано зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища шляхом розроблених електронних (цифрових) навчально-методичних комплексів, методичних рекомендації проектування електронних освітніх ресурсів для професійної підготовки майбутніх управлінців.

Удосконалено алгоритм протоколювання та анкетування відповідно до: оцінювання компетентностей бакалаврів, магістрів, як сформованої готовності до професійно-практичної діяльності з управління в галузях культури, освіти та науки; експертного бачення задоволеності соціального замовлення працедавців, експертного заключення ефективності методики організації професійної

підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, а також математичний апарат обробки даних педагогічного експерименту;

Подальшого розвитку набули науково-методичні положення щодо розроблення цифрового забезпечення дистанційної форми навчання процесу професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутній менеджер соціокультурної діяльності, інформаційно-освітнє середовище, соціоінформаційна компетентність.

ANNOTATIONS

Liubarets V. V. Theory and practice of professional training of future managers of socio-cultural activities in the conditions of informatively-educational environment. – On the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. National Pedagogical Dragomanov University, Kiev, 2019.

According to its goals and objectives this dissertation research carries out the theoretical generalization and practical solution to the scientific problem of substantiation of theoretical and practical bases of professional training of future managers of sociocultural activities in the conditions of informative and educational environment that takes into account the practical needs of the future specialists, the demands of society to the organization of the educational process.

The research defines the sources of the transformational change and the necessity to upgrade management education in the sociocultural activities, which is due to the intensity of the industry and requires improvement: introduction of the positive foreign experience in educational and scientific services modernization; implementation of a differentiated approach to the choice of educational program disciplines tailored to the individual needs, interests and abilities of the future managers of sociocultural activities; updating the content management of the professional education; ensuring the effectiveness of the innovation processes in the system of managerial education sociocultural activities through the involvement in an active and conscious participation of the workers in education, art, culture, strengthening their professional liability; the development of the international cooperation in the field of teaching and staff training including the participation of the leading specialists from the European community.

The author's interpretation defines the genesis of the concepts of «professional training of future managers of sociocultural activity in the context of informative and educational environment», and «professional socio-informative competence of future managers of sociocultural activity in institutions of higher education formed in the conditions of informative and educational environment».

The concept of professional training of future managers of sociocultural activity in the conditions of informative and educational environment in higher education institutions in accordance with the functional observance of the specifics of professional environments - recreational-aesthetic, psychological-rehabilitative restoration of personality and intellectual and professional potentiality of the future specialists,

alternative resorts, hotels and restaurants, information-analytical service segments of the industrial and territorial significance under the conditions of application of methodological approaches to the organization of pedagogical and historical study of the traditions of the hospitality industry, special country studies, sociocultural management.

The model of the system of professional training of future managers of sociocultural activity in the conditions of informative and educational environment is designed in synergetic combination of system blocks: target, scientific-methodical, content-forming and effective. Also it takes into account the expert evaluation, based on the formed organizational variety of elements of informative and educational environment at each stage of preparation, connectiveness of professional motivation of axiomatics, implementation and continuous development of professional socio-informative competencies on the levels (excellent, appropriate, satisfactory) and the criteria (motivational (management and teaching), cognitive-activity (communication) acmeological and creative).

The research results gave a possibility to develop the software and methodological support for the structural and organizational scheme of introduction and approbation of socio-informative educational environment of training of future managers of sociocultural activity. And some computer programs were created and the intellectual property for these programs was confirmed: Social Educational 3-D network, Universal educational space «Accent» («Accent»), «Accent» Web-Library, E-HK («E-HK»).

The multi-vector of the functional organization of professional sociocultural competence formation is implemented by conducting and testing the effectiveness of the author's webinars and master classes in the triadic phenomenon providing means, method and forms of educational and scientific cognitive activity with the developed cognitive technologies through implementation and consulting.

Experimental verification of the developed model of the system of professional training of future managers of sociocultural activity is organized in stages: motivational, statutory, formative-monitoring, control-system analysis with expert verification. At the control-system stage of the pedagogical experiment the reliability of the effectiveness of the developed system of professional training of future managers of sociocultural activity in the conditions of the informative and educational environment verified by K. Pearson's criterion was confirmed. The results of the study made it possible to substantiate the proposals on the prospects of professional training of future managers of sociocultural activity in the HEA. Further study will be provided by scientific and methodological provisions for the development of information and telecommunications provision of distance learning training for future managers of sociocultural activities.

Keywords: vocational training, future manager of socio-cultural activity, information and educational environment, socio-information competence.

Підписано до друку 09.09.2019 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 прим. Зам. № 270
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.